30 vuotta Suomen Lähilukioyhdistystä 1996–2026

TRANSLATE into your language

从芬兰语翻译到中文

Subjektiivinen historiikki

Yhdistyksen perustajapuheenjohtaja 1996–2026 ja Senior Adviser (2026–) Jukka O. Mattila

Turussa 19.6.1941 tapahtuneesta syntymästäni on tallella 600 markan kuitti. Kuitista ilmenee, että olin paikalla vielä 25.–26.6. venäläisten pommikoneiden tuhotessa Turkua.

Jälkimmäisenä päivänä syttyi palopommeista tuleen mm. Turun linna. Jos Heidekenin synnytyssairaalaan olisi osunut pommi, Suomen Lähilukioyhdistys olisi jäänyt kehtoonsa jo 85 vuotta ennen kuin Suomen ulkomaalaisvihamielinen hallitus asetti lukuvuosimaksut 1.8.2026 lähtien Suomeen saapuville kansainvälisille lukiolaisille.

Jäin isästäni orvoksi seitsemän ikäisenä 1948, vasta kuukauden Piikkiön Rungon kansakoulua käytyäni. Siitä huolimatta on onni aina ollut suorastaan ihmeellisellä tavalla mukana elämässäni. Olen saanut tehdä juuri niitä asioita, joihin olen mieltynyt ja joita olen arvostanut niin pedagogina, suunnittelijana, yrittäjänä kuin ihmisenäkin.

Olen kuitenkin eniten nauttinut 30 vuodesta pienten lukioiden edusmiehenä puolustaessani maaseudun ja haja-asutusalueiden alistetun väestönosan oikeutta asuinpaikkaan sekä koulutukseen kotoa yliopiston porteille asti.

Vantaan kaupungin ensimmäinen ylioppilas

Olen vuonna 1952 perustetun Tikkurilan yhteiskoulun ensimmäistä vuosikertaa, siis ollut kahdeksan vuotta ylimmällä luokalla. Vuonna 1952 meitä aloitti 80, mutta vuonna 1960 vain 12 kirjoitti ylioppilaiksi. Aikamoinen karsinta.

Me 12, joista runsas puolet on enää elossa, olemme silloisen Helsingin maalaiskunnan eli nykyisen Vantaan kaupungin ihka ensimmäiset ylioppilaat. Tästä syystä Vantaan kaupunki tarjosi meille juhlalounaat 2010 ja 2020, kun täyttyi 50 ja 60 vuotta ja varmaan taas 2030, kun tulee kuluneeksi 70 vuotta Vantaan ensimmäisistä ylioppilaista.

Valmistumisen jälkeen teollisuusfyysikoksi

Valmistuin Helsingin yliopistosta fyysikoksi 1964 ”erinomaisin tiedoin”. Toimin maisterina myynti-insinöörin vakanssilla alkuun Helsingissä Oy Isoteknossa, joka toi maahan mm. isotooppeja, pulssinkorkeusanalysaattoreita, ultraäänilaitteita ja paperitehtaiden neliöpainomittareita.

Oy Isoteknon jälkeen jatkoin Turussa innovatiivisen keksijä Jorma Wallasvaaran 80 hengen vientifirmassa. Wallac Oy:ssä (nykyään ylikansallinen suuryritys) tehtiin monenmoisia säteilynmittauslaitteita ja lämpöteknisiä kojeita. Viimeisin kauppani oli 60 yleissäteilymittaria Turkin armeijalle. Hoidin Jorman alaisuudessa vientimyyntiä yli 20 maahan.

Wallacissa näki teollisen prosessin kokonaisuutena: suunnittelun, markkinoinnin, valmistuksen ja myynnin. Jorma Wallasvaaran yritys oli ensimmäisiä yrityshautomoita. Jorma kannusti työntekijöitään perustamaan omia yhtiöitä, joilta Wallac sitoutui sen jälkeen tekemään hankintoja.

Teollisuudesta lehtoriksi ja yrittäjäksi Eurajoelle 1969

Työurani sai uuden suunnan, kun tapasin lukion lehtorina toimineen opiskelutoverini. Hänellä oli 3 kk kesäloma, minulla teollisuudessa kolme viikkoa. Palkkaa hän sai 2400 mk / kk, kun omani oli 1800. Niinpä löysin 1969 itseni Eurajoen lukiosta matemaattisten aineiden lehtorina.

Tuon ajan hirvittävässä matemaattisten aineiden opettajapulassa olisin päässyt suoraan neljään lukioon. Eurajoen lukion rehtori, rovasti Oskar Antola tarjosi parhaat edut: yksi työpäivä viikossa vähemmän kuin muilla opettajilla ja 50 % lisää jokaisesta fysiikan ja kemian tunnista. Suullinen sopimus piti Antolan 1976 kuoltua vielä kahden seuraavankin rehtorin ajan. Yritin olla sopimuksen arvoinen.

Antola antoi löysät valjaat. Sain mielin määrin käydä ulkomailla alani konferensseissa. Hänestä tuli johtajaesikuvani. Pyrin vastaavasti antamaan vapautta myös omille opettajilleni aloittaessani Paraisten lukion rehtorina 1986.

Helmipöytä – pärlbord – bead tray – Gleitkörpertisch

Toisen esikuvani Aarre Saarnion (1906–81) tapaan kehittelin välineitä opetustyöhöni (www.jukkaomattila.fi –> Kirjankustannus –> Saarnio Runot). Vuosien 1978 ja 1982 patenttieni turvin myin Helmipöytääni Suomessa yli 200 oppilaitokseen ja lisäksi viiteen Euroopan maahan, joissa firmallani oli edustajat. Esitteet ja viehkot käyttöohjeet olivat neljällä kielellä, ohessa englanninkielinen esite.

Helmipöydän kehityshistoriasta on tarkemmin osoitteessa www.jukkaomattila.fi –> Kirjankustannus –> Lokikirja JAN –> s. 610–613. Havainnollistin Helmipöydän avulla mm. kaasumolekyylien liikettä selvitellessämme kaasun toimintaa paineen alaisuudessa. Saimme oheistuloksena mitattua yleisen kaasuvakion R arvon varsin tarkasti.

Helmipöytä oli piirtoheittimen päälle sijoitettava alumiinikehyksinen lasitarjotin, jolle siroteltiin 0,3 mm läpimittaisia kovia polystyreenihelmiä, patentin mukaan ”vapaasti ja irralleen”. Niiden päällä liikkuivat akryylimuovista sorvaamani Ø 25 mm liukujat hämmästyttävän pienellä kitkalla.

Helmipöydällä havainnollistettiin kymmenkuntaa fysiikan perusilmiötä Brownin liikkeestä ja kaasun paineesta aina alfa-sirontaan ja liikemäärän säilymiseen saakka.

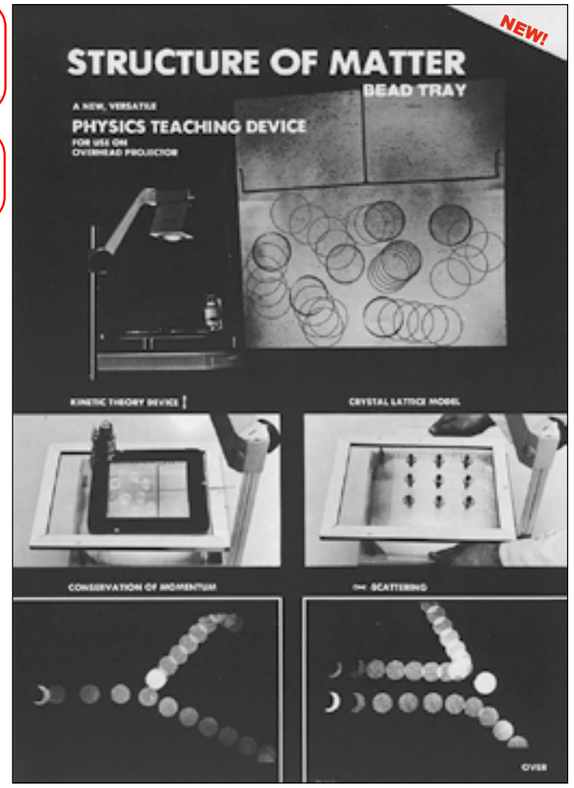

Janus-atk-opetuspöytiä yli 40 oppilaitokseen

Eurajoen lukioon hankittiin ensimmäinen tietokone vuonna 1982. Tuolloin tietokoneita oli kouluissa yleensä korkeintaan yksi ja ohjelmointi oli niiden pääkäyttötarkoitus.

Kehitin omaan opetustarpeeseeni erityisen pyörien päällä olevan siirrettävän opettajanpöydän. Nimesin sen roomalaisen mytologian mukaan Janukseksi. Janushan oli kaksikasvoinen jumala ja niin katsoivat myös opettajanpöytäni näyttöruudut kahteen suuntaan: opettajalla oli edessään tietokoneen näyttö ja ylhäällä tukevan varren

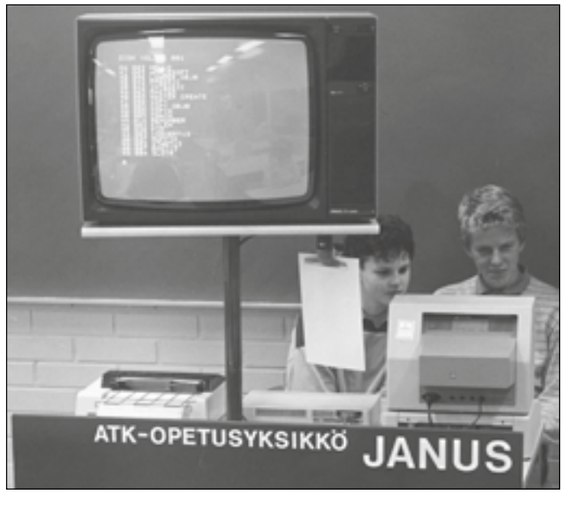

päässä sijainnut TV-vastaanotin välitti opettajan koneen ruutunäkymän opiskelijoille.

Oivalsin Januksen vastaavan alalla vallinneeseen kysyntään. Salossa sijainnut Koulukalusto Oy innostui asiasta. Tein pöydästä piirustukset ja tehdas käynnisti valmistuksen. Myin Janus-atk-opetuspöytiä 1980-luvulla yli 40, pohjoisin Ivalon lukioon. En koskaan nähnyt niitä, koska tilaukset tulivat minulle Eurajoelle ja Salon tehdas toimitti pöydät suoraan asiakkaille.

Suurin opetusvälineeni on 40 m mittainen ja 110 kg painava Foucault-heiluri Eurajoen vesitornin kyljessä. Sen 40-vuotisjuhlaa vietettiin 8.6.2026. Antamani mallin mukaan tehtiin heilurit myös Kuusamon vesitorniin sekä tiedekeskus Heurekaan. Edellistä ei enää ole ja Heurekankin heiluri piti muuttaa magneetteihin perustuen ”kaoottiseksi”, kun ripustusta ei osattu tehdä riittävän herkäksi. Leningradin Pietarinkirkonkin 98 m mittainen heiluri purettiin 1986.

Yritystoiminta oli jatkoa Wallacin vuosilleni. Oli kaksi vaatimusta: korkea laatu eli yhtään valitusta ei saanut tulla, ja ”nyrkkipajan esitteet eivät saa näyttää nyrkkipajan esitteiltä”.

Paraisten inspiroiva koulupolku vuodesta 1986

Vuonna 1986 siirryin Eurajoelta 18 vuodeksi Paraisten lukion rehtoriksi eläkkeelle jäämiseen eli 2004 saakka.

Jatkoin yritystoimintaa Paraisilla, mutta viisastuneena. Muistaen Eurajoen työtovereideni suunnattoman kateuden (”Kuinka paljon sinä saat yhdestä”) pidin Paraisten 18 vuoden aikanani yritystoiminnan vain omana tietonani.

Aamuinen vajaan 3 km:n polku kotoa Paraisten lukioon inspiroi. Kerran mietin, kuka oikeastaan tarvitsee tietoa kelloajasta luokkahuoneessa. Kun pääsin kouluun, piirsin kunkin luokan takaseinän keskelle rastin ja pyysin talonmiestä siirtämään kaikki kellot rastien kohdalle.

Erään toisen kerran – syksyllä 1996 – mietiskelin, voisiko kaikilla pienillä lukioilla olla jotain yhteistä keskenään. Nopeana päättäjänä soitin kouluun päästyäni Opetushallituksen Heinolan kurssikeskukseen ja varasin tilan lukioseminaaria varten. Minulle nimettiin myös kurssisihteeri.

Esiintyjiä saadakseni soitin ensimmäiseksi parhaalle tietämälleni, Mouhijärven lukion rehtori Kari Koivurannalle. Olin 1982–86 Turun ja Porin lääninhallituksen fysiikan ja kemian lääninkouluttajana vieraillut noin puolessa läänin lukioita ja tällöin Kari Koivuranta oli tehnyt vaikutuksen.

Pyysin Karia esiintymään, mutta hänpä ei nähnyt tarvetta seminaariin, ”ainakin meillä menee ihan hyvin”. Olin pettynyt ja peruin Heinolasta sekä tilan että kurssisihteerin.

Kuukautta myöhemmin tuli mieleen, että ehkä sittenkin olin alun perin oikeassa ja seminaari pitäisi järjestää – ja tietysti omassa lukiossani eikä ulkopuolisten nurkissa!

– Parainen 1997 –

Näinpä seuraavana keväänä 14.–15.4.1997 oli Paraisten lukiossa seminaari ”yksisarjaisten lukioiden rehtoreille ja opettajille” otsikolla Pienen lukion strateginen kehittäminen. Yllätykseksi seminaari houkutteli paikalle 43 osanottajaa 24 lukiosta, Oulun lääniä myöten.

Paraisten lukiossa julkaisuja ja kansainvälisyyttä

Itselläni on pienestä asti ollut sisäsyntyinen mieltymys määrämuotoisten julkaisujen tekemiseen. Lukio on usein

rehtorinsa näköinen. Niinpä Paraisten lukiossa tuotettiin 15 vuoden ajan joka toinen keskiviikko ilmestynyttä ”Macaber”-lehteä ja lisäksi kansainvälisten projektitöidemme jokavuotisia monikielisiä 40–50-sivuisia raporttivihkoja. Jokainen oppilas oppi palstoittamaan, tekemään otsikot, ingressit ja lähdeluettelot, sijoittamaan kuvat paikoilleen jne.

Olimme Suomen johtava projektityökoulu. Meidän projektitöidemme ideasta tehtiin pari kirjaakin. Yhteistyökumppaninani oli 1992–2003 USA:n Nevadassa sijaisevan Virginia City High Schoolin tietotekniikan opettaja Virginia Warner. Meillä oli molemmilla 1990-luvun alussa poikkeuksellisen laajat kansainväliset sähköpostiyhteydet perustuen kolmeen pooliin: norjalaisen Per Dalinin IMTECiin, australialaisen Malcolm Beazleyn CPAW:hen ja amerikkalaiseen I*EARNiin (lisätietoja näistä saat googlaamalla).

Määritimme Virginian kanssa kulloisenkin vuoden kattoaiheen, jonka alta opiskelijat projektiverkostomme eri maissa valitsivat oman alaotsikkonsa ja ryhmänsä jäsenet.

Olemme Virginian kanssa samanikäiset. Kiitän häntä menneestä yhteistyöstä edelleenkin lähettämällä syntymäpäivätervehdykseksi valokuvan vyöni soljesta:

Käytimme ammattimaista PageMaker-taitto-ohjelmaa (sittemmin InDesign). Monet nuoret saivat lukion julkaisutoimintapainotuksesta elämänsä ammatin, parhaana esimerkkinä oma hyvin menestynyt poikani, joka on jo myynyt kaksi perustamaansa painotaloa.

Intohimo kirjojen, esitteiden, rollupien (kuvia alla), käyntikorttien ja muiden painotuotteiden tekemiseen on jäänyt myös itselleni, rehtorille, aina tähän päivään saakka. Suurimpia ovat Kirjamessuilla käytettävä 2x2 metrin kokoinen kuvaseinä sekä valomainokset Hattulan keskustan tienvarren useiden metrien pituiseen sähköiseen valotauluun.

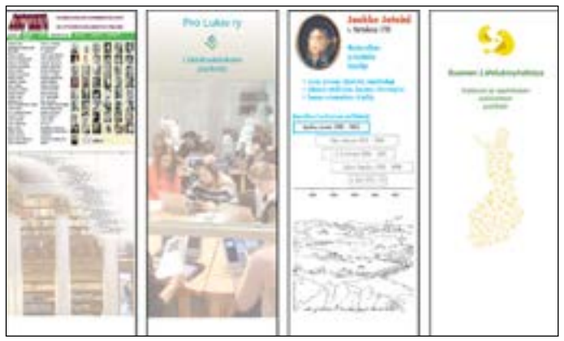

Saman kirjallisen intohimon perintöä on näillä kotisivuilla esiteltävä Lapinlahden seminaarin 2026 seminaariraportti.

Lähilukioyhdistyksessä seminaariraportteja 30 vuotta

Suomen Lähilukioyhdistyksen seminaarien sarjassa on heti alusta eli vuodesta 1997 lähtien ollut tarjolla Suomen koulumaailmassa poikkeuksellinen palvelu: kaikki esitykset lähes sanasta sanaan sisältävä sittemmin värikuvitettu 40–50-sivuinen seminaariraportti.

Niinpä 26 vuoden ajan, 1997–2023, kirjoitin esitykset suoraan puheesta muistiin näppäimistöllä, aluksi kannettavalla Sir Clive Sinclairen (1940–2021) mustalla Sinclair Z88 -tietokoneella ja Nilsiän seminaarista 2013 lähtien iPhonen muistiin:

Kaustisen seminaarin 2024 edellä tekniikka oli ottanut ison harppauksen. Äänitin Kaustisella kaikki esitykset pienellä Olympus LS-10 -haastattelulaitteellani MP3-muotoon, josta muutin äänen tekoälyllä suoraan tekstiksi. Näin sain esitykset talteen sana sanalta ilman näppäimistöä.

Todellisuudessa tekstin saattaminen lopulliseen muotoon ei kuitenkaan nopeutunut. Aiempina vuosina tuli nimittäin jo muistiinkirjoitusvaiheessa korjattua puhekieli kirjakieliseksi, mutta nyt se piti tehdä jälkikäteen erikseen. Lisäaikaa vaati myös tekstin tiivistäminen. Painetun tekstin lukija on tottunut tiivistettyyn sanontaan ja siksi oli myös siivottava pois kaikki niinkut ja muut turhat välisanat.

– Sysmä 1998 –

Sysmän yhteiskoulun lukion rehtori Hannu Jolula järjesti 20.–21.4.1998 Sysmässä ja Hartolassa seminaarin ”Talous ja etäopetus pienen lukion kehittämiskohteina”.

Hannu sisäisti pienten lukioiden yhteistyön merkityksen ja kirjoitti Sysmän seminaariraportin alkupuheessaan ”Olen monella tapaa pannut merkille tämän joukon aktiivisuuden ja kiinnostuksen oman lukion kehittämiseen”.

– Lievestuore 1999 –

Myös Lievestuoreen lukion rehtori Markku Hemmi kuului pienten lukioiden liikkeen alkuvaiheen aktiiviporukkaan. Markku ilmoitti, että hän voisi pitää Lievestuoreen lukiolla seminaarin ”Arviointi ja oppilaanohjaus” keväällä 1999. Osanottajia Lievestuoreella oli vain 23.

– Parainen 2000 –

Halusin varata maagisen tasavuoden 2000 itselleni. Olin muutama vuosi aikaisemmin aloittanut taipaleeni Suomen Laatuyhdistyksessä, joten aiheeksi tuli ”Laatu pienen lukion voimavarana”. Kun osanottajia meille Paraisten saaristolukioon Turun eteläpuolelle tuli Savukoskea ja Pelkosenniemeä myöten, ei pienten lukioiden yhteistyön merkitystä voinut enää kyseenalaistaa. Kysyntää oli.

Seminaariemme laadunarviointia vuodesta 2000

Järjestin Laatuseminaarin totaalisesti yksin, sillä kanslistini ilmoitti ensimmäisen seminaaripäivän aamuna olevansa sairas. Kiireettömien tuttujen osanottajien tervehtiminen rauhallisesti kaiken häslingin keskellä kysyi luonnetta!

Kevään 2000 Laatuseminaarista käynnistyi seminaarimme laadunarviointi. Kaikki seminaarimme on 27 vuoden ajan, 2000–2026, arvioitu aina prikulleen samalla sapluunalla. Toivoisin tämän perinteen jatkuvan. Edellisen seminaarin analyysi on aina seuraavan seminaarin lähtökohta.

Osanottajat ovat ymmärtäneet laadunarvioinnin merkityksen. Vuonna 2026 Lapinlahdella 82 % osanottajista palautti laadunarviointilomakkeen, 2025 Kiteellä 83 %.

Tasavuonna 2000 valmistui myös Lähilukioyhdistyksen ensimmäinen jäsenluettelo. A5-kokoinen ja 30-sivuinen ”Esikuva-analyysi (eli benchmarking) pienen lukion kehitystekijänä + pienten lukioiden keltaiset sivut” ilmestyi 11.11.2000 ja käsitti 46 jäsenlukiota.

Jäsenlukioluettelo ilmestyi A5-koossa vuoteen 2022 saakka. Tällöin kirjapaino mokasi. Sain useita odottamattoman suuria paketteja, joiden sisältä paljastui, että vihkoset oli vahingossa tehty kokoon A4. Huomasin heti, että A4 esitteleekin yhdistystämme paljon näyttävämmin kuin pikkuinen A5, ja siitä lähtien kokona on ollut A4. Tekstikokoa pienentämällä sai A4:ään lisäksi mahtumaan paljon aikaisempaa enemmän koulukohtaista tietoa.

TRANSLATE into your language

从芬兰语翻译到中文

A5

A4

Olen vuosittain tarkistuttanut jäsenlukioiden tiedot (valokuva ja teksti) tammikuun kolmannella viikolla, heti sen jälkeen, kun olen saanut koko 182 jäsenlukiomme työlään kaksiviikkoisen osoitteistontarkistuksen valmiiksi.

Luettelo on jo kolme vuotta painettu samalla hinnalla 1043 € per 310 kpl latvialaisessa ADverts-painotalossa.

Printti-jäsenluettelon pohjalta neljä eri pdf-versiota

Nykyinen ”182 lukion Hyvät käytännöt 2026” on 72-sivuinen tuhti tietopaketti. Jäsenluettelon postittamisen on hoitanut Kesälukioseura ry, koska luettelon lopussa on vuosittain julkaistu Kesälukioseuran kesälukio-ohjelma. A5-version Kesälukioseura postitti omin kuluin, mutta koon kasvamisesta (A5 –> A4) johtuneesta postituskulujen noususta yhdistys on maksanut vuosittain korvauksen (275 €).

Jäsenluettelon eri versiot soveltuvat Lähilukioyhdistyksen esittelyyn eri käyttötarkoituksiin ja eri kielialueille. Koulujen rekisteritietojen 45 sivua ovat kaikilla samat:

a) suomenkielinen printtiversio on jaettu joka kevät medialle sekä jäsenetuna jokaiseen jäsenlukioon
b) suomenkielinen ”Domestic”-pdf on muutoin identtinen printtiversion kanssa, mutta yksityisyydensuojan (GDPR) vuoksi ilman rehtoreiden nimiä ja yhteystietoja
c) englanninkielinen ”Global”-pdf-versio
d) Kiinaan suunnattu ”China”-pdf-versio
e) kiinaksi käännetty ”中文”-pdf-versio

Eri kielialueiden omat ”kotoutussivut” ennen varsinaista jäsenlukioiden esittäytymisluetteloa ovat edellyttäneet tiettyjen tekstien hankkimista etukäteen.

Kaikki edellä mainitut ovat nähtävissä kotisivuillani www.jukkaomattila.fi –> Small schools –> INFO / Kansainvälisyys / Past & Present / Domestic / Global / China / 中文.

Luokan taulu pitkällä seinällä lisää yhteisöllisyyttä

Käänsin Paraisten lukion luokkahuonegeometriaa 90 astetta. Näin luokkien taulut ovat pitkällä seinällä eivätkä perinteiseen tapaan huoneen päädyssä. Tällä tavoin edistin sosiaalista yhteenkuuluvuutta: oppilaat lähemmäksi opettajaa, kauniisti korkeintaan kolmeen kaareen hänen ympärilleen. Myös kaikkien tilojen akustointi paransi viihtyvyyttä.

Teetin siis uudet etuosastaan kapenevat pulpetit, jotka asetettiin vierekkäin, kiinni toisiinsa. Näin kaaret syntyivät itsestään. Paraisten seminaarissa nämä pulpetit oli siirretty luokkahuoneista liikuntasaliin, mutta niillä aikaansaatu kaariajattelu ilmenee silti hyvin alla olevasta kuvasta.

Samaa yhteisöllisyyttä lisäävää kaariperiaatetta olen käyttänyt aina kun vain suinkin Lähilukioyhdistyksen seminaari on ollut mahdollista pitää tasalattialla.

Tasavuoden 2000 lumo ei jäänyt pelkästään laadunarviointiin ja jäsenluettelon kehittämiseen, vaan se jatkui vielä kesäkuussa, jolloin järjestin Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitolle sadan hengen opintomatkan maailman ympäri. Sen minuuttiohjelman tekoon kului pari vuotta.

Maailmanympärimatkan kuvitettu 48-sivuinen matkaraportti on luettavissa osoitteessa www.jukkaomattila.fi –> about –> 100 Round-the-World.

– Padasjoki 2001 –

Pienten lukioiden on tärkeä levittää hyviä käytäntöjä keskuudessaan. Niinpä Laatuyhdistyksen tuttuni Risto O. Laine tarjoutui avuksi Padasjoen seminaarissa ”Esikuva-analyysi pienen lukion kehitystekijänä”. Sain Riston kautta muitakin Laatuyhdistyksen ammattilaisia kertomaan lukioväelleni esikuva-analyysistä eli benchmarkingista.

Benchmarking oli innostanut monia lukioita ottamaan tosissaan selvää, olisiko muista lukioista saatavissa ideoita oman lukion toimintaan. Padasjoen lukiolta oli tehty tuottoisat benchmarking-vierailut Vihannin ja Heinäveden lukioihin, samoin Virolahdelta mm. Vehkalahden lukioon. Pomarkun lukio oli hankkinut vertaisoppia Honkajoen ja Lavian lukioista.

Myös teollisuudesta etsittiin kehitysmalleja. Seminaarilaiset vierailivat Eltrotec Oy:ssä ja Aspocomp Oy:ssä.

Pienten lukioiden toiminnan alkuvaiheessa oli tärkeää kehittää yhteisöllisyyttä. Niinpä kuuden vuoden ajan, vuo-

sien 2001–2006 seminaariraporteissa, julkaistiin kaikkien osanottajien kasvokuvat, jotta oppisimme tuntemaan toinen toisemme. Tässä ote kasvokuvagalleriasta:

– Konnevesi 2002 –

Konneveden seminaari oli ratkaiseva yhdistyksemme perustamiselle. Paikalla olleet 43 lukion edustajat päättivät neljä asiaa:

1. nimetä hallituksen, johon kuuluvat rehtori Jukka O. Mattila Paraisten lukiosta puheenjohtajana, rehtori Hannu Jolula Sysmän yhteiskoulun lukiosta, rehtori Markku Hemmi Lievestuoreen lukiosta, rehtori Eero Lampi Padasjoen lukiosta, rehtori Lauri Pirkkalainen Konneveden lukiosta ja rehtori Marja Hahtola Posion lukiosta [Marja oli silloin myös Sure ry:n hallituksessa],
2. valtuuttaa hallitus edustamaan pieniä lukioita,
3. antaa hallituksen tehtäväksi valmistella yksityiskohtainen esitys pienten lukioiden järjestäytymismuodoksi, edelleen päätettäväksi kevään 2003 seminaarissa,
4. rahoittaa hallituksen työskentely Konneveden seminaarin tuotoista.

Rehtori Yrjö Sipilä (Hausjärvi) totesi seminaarin ensimmäisenä päivänä: ”Pitäisikö ponnistaa jotain suurempaa yhdessä” ja Hannu Jolula: ”Löyhänä liittymänä tämä homma ei etene. Tähänastisten seminaarien järjestäjät nukkukoot erityisesti yön yli ja tehköötehdotuksen huomenna”.

Perustimme Suomen Lähilukioyhdistyksen 2002

Niinpä me viisi perustimme yhdistyksen vuonna 2002: Sipilä, Jolula, Pirkkalainen, Hemmi ja Mattila (yhteiskuva kohdassa Loppi 2012). Yhdistys toimi 19 vuotta, kevääseen 2021, rekisteröitymättä, mutta tarkalleen yhdistyslakia noudattaen (katso rekisteröinnistä Webinaari 2021).

Keväällä 2002 tuotin 32-sivuisen ”Selvitys pienen lukion tilasta – laatutyötä laajan valinnaisuuden kuristusotteessa”. Selvityksen tavoite oli vaikuttaa tuntijakoon. Asia kytkeytyi tulossa olleeseen ainereaalin yo-kokeeseen, joka paisutti yo-tutkinnon alaisuuteen pienten lukioiden kannalta tolkuttomat 8 kurssia lisää.

Julkistin selvityksen Opetushallituksen tiloissa 20.3.2002 ja tilaisuudesta oli raportti samana iltana TV1:n pääuutislähetyksessä. Ei se tietenkään mitään vaikuttanut.

– Karttula 2003 –

Vuonna 2003 rahoitus oli vielä järjestäjälukion eli Karttulan käsissä. Osanottomaksuista kertyi joltisestikin rahaa. Kuulin lukiolaisten ajelleen pitkin iltaa huvikseen taksilla.

Tästä syntyi ajatus, että yhdistyksellä voisi olla omakin talous. Lopen lukion rehtori Vilho Ylönen valittiin rahastonhoitajaksi. Vilho toimi tässä tehtävässä kunnioitettavat 18 vuotta, vuoteen 2021, jonka jälkeen tehtävässä jatkoi Petäjäveden lukion rehtori Ville Metsäpelto.

Viimeistellessäni Karttulan seminaariraporttia rehtorinhuoneessani Paraisilla lennähtivät yhtäkkiä mieleeni kanarialinnut. Hiilikaivoksiinhan on viety kanarialintuja miesten turvaksi. Niin kauan kun linnut säilyivät hengissä, kaivoksessa saattoi tehdä töitä. Kanarialinnut viestivät kuolemallaan, että kaivosilmassa ei voi oleskella.

Tuli mieleen, että pienen paikkakunnan lukiollahan on maaseudun väestökehityksessä symbolisesti kanarialinnun tehtävä. Niin kauan kun kunta ylläpitää omaa lukiota, on mahdollisuus säilyttää kotiseutu elinvoimaisena.

Tehdessäni Karttulan seminaariraporttia kello oli jo kolme iltapäivällä. Halusin kanarialinnuista kansikuvan. Viereisessä luokassa oli vielä oppitunti käynnissä. Ryntäsin sinne ja kysyin, onko kenellekään kanarialintuja kotona. Eräällä oppilaalla oli undulaatteja. Siitä paikasta ajoimme autolla pojan kotiin. Valokuvasin undulaatit seminaariraportin kanteen. Kesti vielä 14 vuotta ennen kuin kanarialinnut virallistuivat ja teetin niistä yhdistykselle pinssit.

Yhdistys myy pinssejä erityisellä taustakartongilla varustettuna. Lukio saa valita kartonkiin omaa toimintaansa kuvaavan iskulauseen. Kielivaihtoehdot ovat suomi, ruotsi, kiina, portugali, englanti ja ranska

TRANSLATE into your language

从芬兰语翻译到中文

– Utajärvi 2004 –

Utajärvi on toistaiseksi yhdistyksen kevätseminaarien pohjoisin paikka. Rehtori Tapani Blomster oli kunnan hallinnossa mukana. Se takaa aina menestyksen lukiolle.

Yläkoulun ja lukion rehtoraattien yhdistämisestä oli tullut yhä yleisempää. Yhdistyksen hallituksen jäsen, Posion lukion rehtori Marja Hahtola tekikin Utajärven seminaaria varten ansiokkaan selvityksen ”Posion työnjakokaavio tilanteessa, jossa yhdistelmärehtorin tueksi ei ollut osoittaa apulaisrehtoria”. Posiolta oli seminaarissa mukana myös Minna Rytisalo, nykyään maineikas kirjailija.

– Tikkakoski 2005 –

Havaitsin 2004 Tikkakosken lukion opiskelijamäärän jääneen alle tuolloisen rajan, 120:n, joten saatoin ottaa sen yhdistyksen jäseneksi. Lukion rehtoriksi osoittautui Antero Hietamäki, vanha tuttuni Romanian kansainvälisistä fysiikkaolympialaisista 1983, joissa Antero oli Vaasan lyseon lukion oppilaana yksi Suomen joukkueen viidestä kilpailijasta. Toimin opetusministeriön toimeksiannosta 1976–1993 Suomen fysiikkaolympialaisjoukkueen johtotehtävissä.

Antero järjesti pyynnöstäni seminaarin 2005. Ohjelmassa oli mm. käynti Keski-Suomen ilmailumuseossa ja iltajuhla upseerikerholla. Antero on nykyään Jyväskylän normaalikoulun rehtori ja seuraa yhdistyksemme toimintaa.

– Jurva 2006 –

Yhdistyksen 10-vuotisjuhlaseminaari järjestettiin Jurvan lukiossa. Antero Hietamäki piti oppilaineen esityksen siitä, kuinka Tikkakosken lukiolaiset pyrkivät protestillaan säilyttämään lukionsa:

Jurvan seminaari, Jorma Marttila ja lentokoneet

Majoituin Jurvan lukion erinomaisen opon, Jorma Marttilan kotona. Jormaa kiinnostavat sota-ajan lentokoneet:

Tämä yhdisti meitä, koska olin vuonna 1974 löytänyt Ruijaan vuonna 1942 pudonneen saksalaisen Junkers Ju-88 -pommikoneen. Olen pitänyt tästä löydöstä kymmeniä esityksiä, paitsi Jurvassa ja muualla Suomessa, myös vuoden 2000 maailmanympärimatkalla Australiassa ja Kiinassa kesäkuussa 2026:

viikonvaihde

Ensimmäiset 32 vuotuen

Ruijan patikkaretkeltä löytyi saksalaiskone

Lentokoneista puheen ollen en malta olla kertomatta, että vuonna 1979 tein lentokoneen lounastarjottimesta lentokoneen korkeusmittarin, jonka asteikon kalibroin yhteistoimin lentokonetta ohjanneen lentokapteenin kanssa: www.jukkaomattila.fi –> Physics demonstrations.

Jurvassa luotiin seminaarien järjestelyohjeen pohjat

Seminaarien järjestämisvastuu jakautuu yhdistyksen ja järjestävän lukion osalle. Jurvan seminaarin järjestelyistä dokumentoin ensimmäisen kerran yhteistyön listauksen, josta ilmenee, mitä tekee paikallinen järjestävä lukio ja mitä yhdistys.

Ohjetta on vuosittain paranneltu, kun on huomattu asioiden sujuvan toisella tavalla paremmin. Myös tekniikan edistyminen on pudottanut joitain kohtia pois.

Seminaarien järjestelyohje kaitsi jälleen Lapinlahden seminaaria 2026. Seminaarin järjestäminen sujuu ohjeita noudattaen täydellisesti, ongelmitta.

Ohjeissa ei ole yhtään turhaa kohtaa. Esimerkiksi erillisissä kahvituksissa on oltava vähintäänkin pipari lisänä. Lopen seminaarissa 2012 tämä oli unohtunut ja se näkyi heti arviointilomakkeilla. Tästä muistan aina tavatessamme kuittailla Lopen seminaarin isännälle Vilho Ylöselle.

– Ristiina 2007 –

Yhdistyksen puheenjohtajalla oma autonkuljettaja

Suomen Lähilukioyhdistys on ollut siitä ihmeellinen pikku yhdistys, että sen puheenjohtajalla on ollut 17 vuoden ajan oma autonkuljettaja. Äetsän Sarkia-lukion rehtori Seppo Holkeri toimi autonkuljettajanani Lievestuoreen seminaarista 1999 aina liittiin 2016 saakka.

Puheenjohtajan autonkuljettaja 1999 – 2016, rehtori Seppo Holkeri

Joka seminaariaamuna Seppo on tullut autollaan kotipihalleni Paraisille ja vuodesta 2007 lähtien, eläkkeellä ollessani, Hattulaan. Siitä hän on kuljettanut minut seminaaripaikalle ja tuonut myös takaisin.

Seminaarin järjestäminen tarkoittaa suurta määrää yhteen hetkeen kohdistuvia asioita. Sepon kuljetusapu on ollut valtava helpotus. Suuret kiitokset Seppo sinulle myös rattoisista keskusteluista pitkillä seminaarimatkoillamme!

Ristiinaan saavuttaessa meille oli Sepon kanssa sattua pahasti. Vasemmalle kaartavan mäennyppylän takaa ilmestyi yhtäkkiä vastaan sorarekka. Nuorella kuskilla oli puhelin poskella ja hänen autonsa oli osittain meidän puolellamme tien keskilinjaa. Olimme vähällä päästä hengestämme, mutta Seppo onnistui taitavasti väistämään.

– Korpilahti 2008 –

Korpilahden lukiota ei enää ole. Taisi olla ainoa kerta seminaariemme historiassa, kun seminaarin järjestäjälukiota esiteltiin. Rakennuksen suunnitellut arkkitehti sattui olemaan paikalla. Koulutuksen alueellistaminen oli yksi Korpilahden seminaarin aiheista. Korpilahden lukio joutui itsekin kokemaan alueellistamisen, kun Jyväskylän koulutuskuntayhtymä päätti lakkauttaa 1961 alkaneen lukion 1.8.2011.

Korpilahden vuosikokouksessa yhdistykselle valittiin uusi hallitus, joka jatkoi samassa kokoonpanossa vuoteen 2011 saakka. Takarivissä vasemmalta Antero Hietamäki, Vilho Ylönen ja Matti Hämäläinen, eturivissä Jukka O. Mattila, Marju Hynynen (sittemmin Sand) ja Seppo Holkeri:

– Paltamo 2009 –

Kristiinankaupungin ”ihmelukiosta” ja sen rehtori Antero Kulonpäästä oli jo muutaman vuoden tehty lehtijuttuja, koska lukio oli menestynyt ylioppilaskirjoituksissa poikkeuksellisen hyvin. Hän kertoi Paltamossa lukiostaan.

Paltamon seminaarin iltajuhlassa oli yllättäen näytelmä, joka työllisti toistakymmentä esiintyjää. Rekvisiittaan kuului oikean näköinen lehmä, jonka alla oli kaksi ihmistä. Esitys oli pitkä ja katsojilla oli hauskaa.

Yhdistyksen puheenjohtajana olin kuitenkin järkyttynyt. En voinut lainkaan nauttia esityksestä. Kämmenet hikoillen ajattelin kaiken aikaa, mitä hirveitä esitys tulisi yhdistykselle maksamaan. Vasta jälkeenpäin kuulin, että näytelmä oli kokonaisuudessaan lahja yhdistyksellemme.

Seuraavasta seminaarista lähtien järjestämissääntöihin tuli kuitenkin varmuuden vuoksi merkintä ”Lähilukioyhdistys ei osallistu mahdollisten läksiäislahjojen eikä teatteri-, musikaaliesitysten tms. kustannuksiin”.

– Lammi 2010 –

Lammin lukio sijaitsee 36 km päässä Hämeenlinnasta ja Lammi kuuluu nykyään Hämeenlinnaan. Gymnasiet i Petalaxin rehtori Lars Varstala esitti ihan vastaavasti kuin Antero Kulonpää Paltamossa 2009, mitä erityistä hänen lukiossaan Petolahdella oli tehty.

Kristiinankaupungin lukio ja Gymnasiet i Petalax ovat esimerkkejä lukioista, jotka ovat muutaman vuoden julkisuudessa kirkkaasti ja perustellusti esillä ja palaavat sen jälkeen taas taustalle.

Pysyvämpänä kiintotähtenä Suomen Lähilukioyhdistyksen taivaalla on loistanut Turun iltalukion rehtori Erja Vihervaara. Erjalla on joka kerta ollut uusi yllättävä ja vetävä aihe. Lammilla hän kertoi ”osaamisen testaamisesta toisin kuin tavallisesti” eli lunttaamisesta luvan kanssa.

Noviisiklinikka nuorempien rehtorien tukena

Joihinkin Suomen Lähilukioyhdistyksen kehittämisseminaarien ohjelmiin on vuodesta 2003 alkaen sisältynyt ”Noviisiklinikka”, jossa pidempään palvelleet rehtorit jakavat tietämystään uraansa aloittaville.

Lammin seminaarin Noviisiklinikan puheenjohtajana pöydän päässä toimi entinen Kärkölän lukion rehtori emeritus Ilkka Kari:

– Harjavalta ja Nakkila 2011 –

Seminaarista on jäänyt mieleen osanottajien ylivertaisesti parhaaksi rankkaama Boliden Harjavalta Oy:n toimitusjohtaja Pekka Tuokkolan hieno esitys ”Mitä teollisuus odottaa lukion käyneeltä nuorelta”. Tuokkolan titteli oli Senior Advisor. Erikoisen tittelin taustaa kysyttäessä Pekka Tuokkola selitti, että Junior Advisor antaa neuvoja pyydettäessä, mutta Senior Advisor pyytämättä. Hyvä idea!

– Loppi 2012 –

Vuonna 2002 perustettu Suomen Lähilukioyhdistys täytti Lopella 10 vuotta. Tuolloin asetettiin Tavoite 2012, jonka mukaan yhdistyksen jäsenlukijoiden tulosten keskiarvo MTV3:n kokoamassa vertailussa olisi kevään 2012 listasta lähtien parempi kuin koko maan listan mediaani eli keskimäinen arvo.

Pidin näistä tilastoista kirjaa melkein kymmenen vuotta. Olimme hyvin lähellä mediaania. Jos koko maan keskiarvo oli jotain 22,3, niin pienillä lukioilla saattoi olla 22,2. Oli siis vain desimaalista kysymys. Jo se oli erinomainen tulos, koska pienet lukiot ottavat yleensä opiskelijoita hyvinkin alhaisella keskiarvolla.

Yhdistyksen kymmenvuotista taipaletta Lopella juhlistettaessa otettiin yhdistyksen perustajien ryhmäkuva Konnevedellä 10 vuotta aikaisemmin otettua noudatellen:

TRANSLATE
into your
language

从芬兰语翻译

到中文

Suurten lukioiden Pro Lukio ry perustettiin 2012

Vuonna 2011 virisi Suomessa ajatus kaikkia lukioita tasapuolisesti edustavan uuden lukioyhdistyksen perustamiseksi. Merkittävänä lähtökohtana oli ammatillisen puolen AMKE ry, joka olikin esikuvana siinä määrin, että uusi yhdistys kulki alun suunnitteluvaiheessaan jopa nimellä ”Lukiokoulutuksen kehittämisyhdistys LUKE ry”.

Tämän kirjoittaja on toiminut Pro Lukiossa jo sen toimintaa 2011 suunniteltaessa ja perustamiskokouksesta 2012 lähtien vuoteen 2023 saakka hallituksessa. Kuten edellä todettiin, Pro Lukio luotiin edustamaan Suomen kaikkia lukioita. Asiat luisuivat kuitenkin vähitellen siihen, että Pro Lukiosta tuli – kuten sen hallituksen kokoonpanostakin nähdään – leimallisesti suurten lukioiden intressien ajaja.

Konkreetti loppupiste tälle surulliselle polulle oli Pro Lukio ry:n lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön kesän 2025 lausuntopyyntöön, joka mm. koski pienille lukioille ja Suomen pienille kunnille elintärkeiden EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten lukiolaisten lukuvuosimaksuja: ”Pro Lukio kannattaa sitä, että nuorten lukiokoulutuksessa lukion rahoitusjärjestelmän kautta rahoitetaan vain Suomessa vakinaisesti asuvien oppivelvollisten sekä maksuttomuuden piiriin kuuluvien opiskelijoiden lukio-opintoja”.

Suurten lukioiden Pro Lukio on jäsenmäärältään Lähilukioyhdistystä pienempi ja se järjestää lukioseminaarinsa vain joka toinen vuosi. Pro Lukio ry edustaa Suomen lukioiden hyvinvoivaa lukumääräistä vähemmistöä, jolle niin solidaarisuus kuin pienten lukioiden tai pienten kuntien olemassaolon kysymyksetkin ovat tuntemattomia käsitteitä.

– Nilsiä 2013 –

Nilsiän seminaari pidettiin tammikuussa. Oli ankara pakkanen. Päästessäni esityssaliin oli ensimmäisenä ajatus, pitäisikö seminaari heti alkuunsa peruuttaa. Luentotilana toimivassa liikuntasalissa puhalsi nimittäin kosteusvahinkojen vuoksi kaksi isoa tuuletinta häiriten huminallaan kuulemista. Päätimme kuitenkin jatkaa ja seminaari sujui lopulta aivan hienosti.

Utajärven lukiosta oli Nilsiässä kaikkien aikojan ennätyksellisin edustus, seitsemän osanottajaa, yhtenäisissä lukionsa nimikkoasuissa. Seminaarimaksuhan salli silloin kuten nykyäänkin, että samalla edullisella per capita -hinnalla lukio voi lähettää kaksi tai useampia osanottajaa.

Tämä alusta asti noudatettu periaate tuo seminaariin rehtorien lisäksi myös opettajia. Utajärven lukio oli päättänyt ottaa edullisesta osallistumismaksusta kaikki irti.

– Toijala 2014 –

Aiheena olivat lukioiden erilaiset yhteistyön hallintamallit, yhdessä ja erikseen. Julkisen liikenteen harrastajana kuvittelin, että kun Toijala on rautateiden risteysasema, niin suuri joukko väkeä tulisi eri suunnista junilla, mutta loppujen lopuksi junamatkalaisia oli vain muutama.

Kymmenen jäsenlukion lakkautukset 31.7.2015

Toijalassa puhuttivat pienten lukioiden lakkautukset ja lakkautusuhat. Nämä konkretisoituivat heinäkuun 2015 lopussa, jolloin kaikkiaan 10 jäsenlukiota lakkautettiin: Anjalankoski, Karttula, Kärkölä, Lavia, Porlammi, Puumala, Tikkakoski, Tölö, Valtimo ja Vihanti.

Liekö lakkauttamisen pelko, Utajärven haaste Nilsiästä 2013 vai mikä ollut syynä, mutta Jurvan lukiosta seminaariin osallistui peräti viisi osanottajaa ja Lopeltakin neljä.

Seminaarin keskeinen aihe oli ”Kokemuksia lukioiden yhdistämisprosesseista ja opiskelijakampanjoista oman lukion säilyttämiseksi”.

Mallia yhdistymisestä ei tarvinnut kaukaa hakea. Seminaarin johtaja, Toijalan lukion rehtori Tuovi Ronkainen ja Akaan sivistysjohtaja Jukka Aalto kertoivat kahden lähekkäin sijainneen lukion, Toijalan ja Viialan yhdistymisestä Akaan lukioksi.

Janakkalan lukion rehtori puolestaan kertoi otsikolla ”Erillään, mutta sama hallinto” Tervakosken ja Turengin lukioiden yhdistymisestä Janakkalan lukioksi.

Mouhijärven lukion, Äetsän Sarkia-lukion ja Tikkakosken lukion oppilaskuntien puheenjohtajat Joonas Salmijärvi, Vilma Harju ja Toni Myyryläinen kertoivat oppilaskuntiensa taisteluista lukioidensa säilyttämisen puolesta.

– Pietarsaari 2015 –

Pietarsaaressa Pietarsaaren lukio ja Jakobstads gymnasium toimivat fyysisesti samassa tilassa. Paikallinen lehti teki tästä jutun ”Unikt språksamarbete”. Astuessani 1986 Paraisten lukioon rehtoriksi menin heti seuraavana päivänä 200 m päässä sijaitsevan Pargas gymnasiumin rehtorin luokse ehdottaen yhteistyötä. Vanha mies totesi vain: ”Vi har språksvårigheter”. Yhteistyöstä ei siis tullut mitään.

Nyt 29 vuotta myöhemmin näin Pietarsaaren esimerkissä uuden mahdollisuuden. Lähetin lehtijutun ”Unikt språk-

samarbete” kaikille Paraisten koulutoimen päättäjille.

Paraisilta käytiin jo samana keväänä 2015 tutustumassa Pietarsaaren ratkaisuun. Niinpä sitten kävi niin, että vuodesta 2021 ovat Paraisillakin molemmankieliset lukiot toimineet Pietarsaaren mallin mukaisesti yhdessä!

– Iitti 2016 –

Kuten on jo aikaisemmin mainittu, olen aina kun vain suinkin mahdollista suosinut Lähilukioyhdistyksen seminaareissa tasalattiaa auditorion sijasta. Tasalattia on sosiaalisempi ja mahdollistaa helpomman liikkumisen. Iitissä oli toteutettu aika hieno juhlasali ilman talon kahta kerrosta varaavaa auditoriota. Osanottajien sijasta vain puhuja oli nostettu ylös. Olin tästä niin innostunut, että havainnollistin avauspuheessani kouluharpin avulla, kuinka jo kustannustenkin kannalta on järkevämpää nostaa ylös pelkästään puhuja:

– Pyhäjoki 2017 –

Olen seurannut Pyhäjoen lukiota lämmöllä ja käynyt siellä kohta sen jälkeen, kun lukio aloitti rivitaloasunnossa vuonna 1987. Hattulassa asuva tuttuni ja Hattulan puutarhapiirimme jäsen, entinen opetusministeri Kaarina Suonio perusti Pyhäjoen lukion viimeisenä ministeripäivänään.

Ennen Pyhäjoen seminaarin avajaisia kuulin orkesterin harjoittelevan avajaisten musiikkiesitystä. Olin häkeltynyt, koska sävel tuntui tutumpaakin tutummalta.

Se oli ”Eurajoki soi” eli säveltämäni ja sanoittamani valssi, nykyään eurajokisten yleisesti osaama merkkipäivälaulu. Rehtori Tauno Rajaniemi oli halunnut yllättää minut tällä tutulla kappaleella! Sen syntytarina ja nuotit ovat osoitteessa www.jukkaomattila.fi –> Kirjapäiväkirja.

Keskinäisvaihto Pyhäjoki <–> Parainen

Meillä oli Taunon kanssa yhteistyötä jo helmikuulta 1992, jolloin vaihdoimme Pyhäjoen lukion ja Paraisten lukion välillä viikoksi kummaltakin opettajan ja neljä opiskelijaa. Paraisilta lähti Pyhäjoelle lehtori Ari Lius ja mm. oma tyttäreni Elina. Pyhäjoelta Paraisille matkasi vastaavasti Tauno Rajaniemi mukanaan neljä opiskelijaansa. Ari ja Tauno olivat molemmat matemaattisten aineiden opettajia ja pitivät tuon vaihtoviikon ajan päittäin toinen toistensa oppitunnit.

2017 asialistalla yhdistyksen lakkauttaminen

Pyhäjoen seminaariin oli ilmoittautunut kaksi viikkoa ennen vain 15 lukiota. Tämän vuoksi esitin yhdistyksen vuosikokouksessa yhdistyksen purkamista. Kokous päätti kuitenkin jatkaa toimintaa. Osaratkaisuksi tuli puheenjohtajana toimineen Hannu Sulkakosken (Pietarsaari) ehdottama hieno oivallus: 50 € vapaaehtoinen jäsenmaksu.

Yhdistyksen seminaarien avaajana jo 15 vuotta toiminut OPH:n johtaja Jorma Kauppinen valittiin yhdistyksen hallituksen 27.1.2017 tekemän päätöksen mukaisesti Pyhäjoella Suomen Lähilukioyhdistyksen kunniajäseneksi.

Pyhäjoen lukion opiskelijat striimaavat kunnan valtuustokokoukset ja ovat jo vuodesta 1988 tuottaneet kunnan joka talouteen viikottaisen paikallislehti Pyhäjoen Kuulumiset: https://kuulumiset.pyhajoki.fi

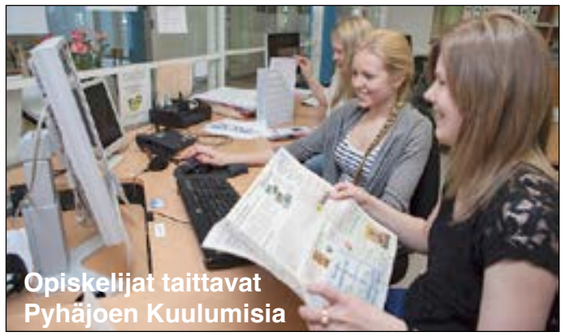

– Somero 2018 –

Someron seminaarissa majoitus oli hajautettu kymmenkuntaan pikkupaikkaan ympäri Someroa. Toin OKM:n Tiina Silanderin omalla autollani Helsingistä seminaariin kertomaan lukion uusien opetussuunnitelmien 2021 pohjalla olevista lukiolaeista ja asetuksista 2018–19.

– Petäjävesi 2019 –

Petäjäveden iltajuhlasta on jäänyt mieleen kaksi asiaa: seminaariemme historiassa ensimmäistä kertaa kunnan päättäjien runsas osanotto iltajuhlaan sekä avaussanojen lausujan, Petäjäveden Metalli Oy:n hallituksen puheenjohtaja Markku Salmisen jo ennakkoon esittämä toivomus alkoholin jättämisestä pois iltajuhlasta.

Molemmat käytännöt ovat tulleet seminaareissamme pysyviksi. Samalla kun yhdistyksen seminaarit työllistävät paikallisia matkailu- ym. yrittäjiä, yritämme myös lähentää päättäjiä omaan lukioonsa kutsumalla heitä iltajuhlaan.

– Lappeenranta, pandemiaperuutus 2020 –

Rakensimme Itä-Suomen koulun lukion rehtori Katri Anttilan kanssa hienon ohjelman Lappeenrantaan. Olin käynyt hyvissä ajoin paikalla ja katsonut, miten kaikki toimisi: esiintymispaikat ja jopa iltajuhlajärjestelyt hotellilla. Sitten iski korona-pandemia.

Lappeenrannasta jäi muistoksi se yllättävä havainto, kuinka helppoa on peruuttaa seminaari, vaikka sen rakentamisen on mennyt monta kuukautta. Sähköpostiviesti vain kaikille esiintyjille ja ilmoittautuneille. Siinä kaikki.

– Webinaari 2021 –

Maailmanlaajuinen pandemia jatkui. Ehdotuksestani pidettiin vuoden 2020 perutun Lappeenrannan esiintyjiin perustuva yhteinen webinaari Pro Lukio ry:n kanssa.

Tähän webinaariin osallistui 197 henkeä 89 lukiosta. Se oli yhdistyksen vähimmällä vaivalla eniten rahaa tuonut tilaisuus, vaikka tuotto jaettiin tasan Pro Lukion kanssa.

Suomen Lähilukioyhdistys ry:n rekisteröinti 21.4.2021

Vuosi 2021 jää aikakirjoihin vuotena, jolloin yhdistys vihdoin rekisteröitiin (PRH:n päätös 21.4.2021). Rekisteröinti johtui pankkikäytäntöjen tiukentumisesta. Utajärven Osuuspankki, jossa yhdistyksen tilit olivat lähes 20 vuotta olleet, sanoi yksipuolisesti yhteistyön irti.

Siirtyminen Lopen lukion Vilho Ylösen jälkeen uudeksi rahastonhoitajaksi tulevan Ville Metsäpellon jyväskyläläiseen Keski-Suomen Osuuspankkiin teki rekisteröinnin käytännössä pakolliseksi. Vaihdokseen liittynyt byrokratia oli käsittämätön: uudelta pankilta tuli uuteen asiakkuuteen liittyen puheenjohtajalle 18 juridista dokumenttia!

Rekisteröinti lisäsi maksuliikenteen byrokratiaa ja kustannuksia. Yhdistysten luvatussa maassa olisi tilausta yhdistystoimintaan keskittyneelle joustavammalle pankille.

– Parkano 2022 –

Seminaari pidettiin tuliterissä uusissa tiloissa. Parkanossa tutustuin ensimmäistä kertaa Finest Future -hankkeeseen, eli Peter Vesterbackaan ja kansainvälisiin lukiolaisiin.

Kuvassa vasemmalta Nguyen Le Minh Phuong (”Julia”), rehtori Johanna Rintapää, Do Yen Phuong (”Livia”) ja Nguyen Anh Thy (”Anna”):

Kouluneuvos Jorma Kauppinen oli Parkanon lukiossa viimeistä kertaa avauspuhujana. Yhdistyksen kunniajäsen (katso Pyhäjoki 2017) Jorma Kauppisen ura Lähilukioyhdistyksen seminaarissa on ollut huikaiseva (Kauppisen ”pokaalit” seuraavalla sivulla).

Jorma Kauppinen on vuosina 2002–2022 toiminut avaajana yhteensä 17 kertaa. Osanottajien arvioinnin mukaan hän on 2008, 2012 ja 2014 eli kolmesti ollut luennoitsijoista ensimmäisellä sijalla, toisella sijalla kuudesti ja kolmannellakin kahdesti.

Ulkomailla Suomen koulutusjärjestelmästä puhuessani olen pitänyt Jorma Kauppisen ja Suomen Lähilukioyhdistyksen yhteistyötä osoituksena Suomen kouluhallinnon ja koulujen välisestä keskinäisestä luottamuksesta.

Jäsenyysrajan nosto 120 –> 150 opiskelijaa

Lakkautukset ja lakkautusuhkat 2014 ja 2015 olivat taustalla, kun yhdistyksen hallitus teki 14.7.2014 seuraavan yksimielisen päätöksen:

Suomen Lähilukioyhdistystä perustettaessa jäsenlukioiden opiskelijamäärän yläraja oli alkukaavailuissa 3 x 36 = 108 opiskelijaa. Haluttiin kuitenkin saada väljyyttä ylöspäin, mistä syystä raja nostettiin 120:een, jossa se on ollut kevääseen 2014 saakka. Hallitus nosti syksystä 2014 alkaen rajan 150:een seuraavin perustein:

1. Nykyinen kehitys lukiokentällä, erityisesti pienten lukioiden lisän poistuminen alle 60 opiskelijan lukioilta, on asettanut monet nykyistä 120:n rajaamme suuremmatkin pienehköt lukiot hallinnollisesti samaan asemaan nykyisen jäsenkenttämme kanssa.

2. Nykyiselle jäsenistöllemme on etua kuulla hieman suurempienkin pienten lukioiden näkökulmia esimerkiksi lukiokoulutuksen järjestäjäkysymyksessä, koska tilanne tässä asiassa on sama kaikilla pienten kuntien lukioilla.

3. Jäsenrajan nostaminen 150:een kompensoi seminaariemme osallistujamäärän vähenemistä. Nykyisistä jäsenlukioistamme osan toiminta tulee väistämättä loppumaan. Esimerkiksi Enon lukion toiminta on lakannut 31.5.2014 ja Haukivuoren lukio lakkaa 31.7.2014. Karttulan ja Valtimon lukioissa on keväällä 2015 viimeiset ylioppilaskirjoitukset.

Lisää lakkautuksia on varmastikin tulossa. Janakkalan lukio pyysi kevään lopulla vapautusta jäsenyydestä, koska heidän opiskelijamääränsä oli Tervakoski-Janakkala-yhdistämisen vuoksi ampaissut keskisuurten joukkoon.

Yhdistyksen säännöissä ei ole mainintaa opiskelijamäärän ylärajasta, joten mahdolliseen muutokseen riittää hallituksen päätös.

Jäsenyysrajan nosto 120:stä 150:een toi yhdistykseen 22 uutta jäsenlukiota: Elisenvaaran lukio, Eurajoki, F. E. Sillanpään lukio, Haapavesi, Itä-Suomen koulun Joensuun yksikkö, Kannus, Karis-Billnäs, Karkkila, Kokemäki, Kuhmo, Kurikka, Laihia, Laitila, Lieksa, Muhos, Mänttä, Närpes, Parkano, Saarijärvi, Suomussalmi, Vantaan seudun steinerkoulu ja Somero.

TRANSLATE
into your
language
从芬兰语翻译
到中文

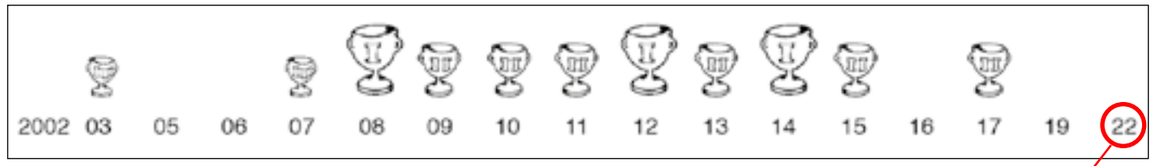

Seminaariemme avaajana 17 kertaa toimineen Jorma Kauppisen pokaalisaalis kuulijoiden arvioimana

– Sysmä 2023 –

Seminaari on pidetty Sysmässä kahdesti, 1998 ja 2023. Varasin reteesti kylän ainoan hotellin kokonaan meille. Sysmän seminaarin 1998 järjestänyt ja nyt jo eläkkeellä ollut rehtori Hannu Jolula piti pyynnöstäni esityksen pienten lukioiden liikkeen syntyvaiheista. Rehtorina 1989–2012 toiminut Hannu on tehnyt 1949 aloittaneesta Sysmän yhteiskoulusta parhaan tuntemani kouluhistoriikin.

Sysmän seminaari veti psyykkisesti tiukille. Puolisoni, Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan pitkäaikainen pääsihteeri Leila Mélart, jonka kanssa olin jakanut viimeiset 30 vuotta, menehtyi Helsingissä saattohoidossa juuri ennen seminaaria.

Onneksi seminaarissa vain yksi tuli lausumaan osanottonsa. Sanoin hänelle, että nyt suu suppuun. Psyykeni ei olisi kestänyt enempiä surunvalitteluita.

– Kaustinen 2024 –

Kaustisella oli jo seminaaria edeltävänä keskiviikkona parikymmentä kansainvälistä lukiolaista, joiden kanssa vietimme iltaa (kuva alla). Kaustisella oli seminaariemme historian hienoin iltajuhlapaikka, uskomattoman upea osittain kallioon louhittu Kaustisen Kansantaiteenkeskus.

– Kitee 2025 –

Kiteeltä ovat jääneet mieleen seminaaria edeltävän keskiviikkoillan tutustuminen Näyttelykeskus Kiteeseen ja Nightwishin historiaan, sekä tietysti uskomattoman hienot steel pan -rummut, joita saimme kuunnella.

Suomen Lähilukioyhdistyksen hallitus on useaan otteeseen ehdottanut sekä Kasvatustieteen tutkimuslaitokselle (KTL) että yliopistoille tutkimuksen tekemistä kansainvälisistä lukiolaisista.

Vakava hetki Parkanossa 2022. OPH:n Jorma Kauppinen ja Petri Lehikoinen.

Kun aihe ei ketään sytyttänyt, Leena Hautajärvi (Sallan lukio), Marja Kallio (Merikarvian lukio) ja Mari Pirkkala (Rautalammin lukio) tuottivat 31.10.2025 julkistetun 18-sivuisen tutkimuksen kansainvälisistä lukiolaisista (www.jukkaomattila.fi –> Kansainvälisyys). Tutkimuksella oli tarkoitus vaikuttaa viime hetkellä Suomen ulkomaalaisvastaisen hallituksen päätökseen kansainvälisten lukiolaisten lukuvuosimaksuista. Kuten tiedetään, lukuvuosimaksut tulivat silti 1.8.2026 lähtien opintonsa aloittaville.

– Lapinlahti 2026 –

Lapinlahden vuosikokouksessa 16.4.2026 vaihtui puolet yhdistyksen kuuden hengen hallituksesta. Tulevaisuus näyttää, millaisen uuden hallituksen saimme. Pienten lukioiden ainoa reaalinen kasvusuunta on kansainvälisyydessä ja siitä on neljällä hallituksen jäsenellä kokemusta.

Lapinlahti 2026 merkitsee periaatteellista käännettä yhdistyksen toiminnassa. Yhdistyksen 30 ensimmäistä vuottahan ovat sujuneet lähes kokonaan yhden ihmisen toiminnan pohjalta. Esimerkiksi kevätseminaarien ohjelmat olen antanut hallituksen jäsenillekin tiedoksi vasta jälkikäteen, samaan aikaan kuin muullekin jäsenistölle.

Uuden hallituksen työtä helpottaa, että kaikki yhdistyksen toimintaan liittyvä on hyvää laadunhallinnan tapaa noudattaen dokumentoituna, muun muassa valmiit jäsenluetteloiden sekä seminaariohjelmien ja niiden järjestämisen pohjat. Ei tarvitse aloittaa tyhjästä.

30 vuoden yksityiskohtaiset pdf-seminaariraportit antavat tutkijoille tarvittaessa kattavan aineiston Suomen maaseudun ja haja-asutusalueiden pienten lukioiden kehityshaasteista kautta vuosikymmenien. Kaikki on tallella.

Suomen Lähilukioyhdistyksen hallitus on pitänyt vuosittain helmikuun alussa fyysisen kokouksen Tampereella. Alla vanha vuoden 2025 hallitus. Vasemmalta Jukka Pirttimäki (Eura), Anja Mäkelä (Loppi), Jukka O. Mattila (Hattula), Helena Korkeakoski (Ikaalinen) ja Ville Metsäpelto (Petäjävesi). Poissa Minna Kemppainen (Muhos).

Ohjelman taso ja ajankohtaisuus ratkaisevat

Kevätseminaarit on aina järjestetty jäsenlukioilla, ei milloinkaan Helsingissä. Viereisessä kartassa ovat järjestäjälukiot järjestämisvuoronsa mukaisesti. Vain kahdella paikkakunnalla on seminaari järjestetty kahdesti: Paraisilla 1. ja 4. seminaari sekä Sysmässä 2. ja 27. seminaari.

Helsingin kohdalle merkitty 25 on pandemian johdosta webinaarina vuonna 2021 toteutettu etäseminaari.

Järjestäjäpaikkakunnat kattavat maan eteläosan melko tasaisesti. Siniset pisteet tarkoittavat Puolangalla 25.10.2007 sekä Sallassa 18.7.2025 pidettyjä yhden päivän seminaareja.

Yhdistyksen kevätseminaarin järjestäminen tuo paitsi näkyvyyttä järjestäjälukiolle, myös myönteistä julkisuutta paikkakunnalla ja tiedotusvälineissä sekä ilmaisen valtakunnallisen seminaarin opettajien omalle työpaikalle.

Oma näkemykseni ja kokemukseni on, että osanottajien saamisen kannalta seminaarin järjestämispaikkakunnalla ei ole suurta merkitystä, kunhan seminaari on yhdistyksen jäsenlukioiden massan sisällä Etelä-Suomessa. Ohjelman taso ja ajankohtaisuus ratkaisevat. Siitä todistavat oheisseminaarien aiheiden houkuttavuutta kuvaavat pylväät Lapinlahden seminaariraportin sivun 33 oikeassa reunassa.

Kaupungin valot houkuttelevat kaiken ikäisiä

Isompien paikkakuntien läheisyydessä sijaitsevissa pienissä lukioissa tiedetään, kuinka kaupungin valot houkuttelevat nuoria. Siitä riippumatta, mitä ”oma” lukio tarjoaisi, nuoret pyrkivät isompien asutuskeskusten lukioihin.

Kaupungin valot houkuttelevat myös pienten lukioiden opettajia ja rehtoreita. Osallistuin Opetushallituksen XV valtakunnallisille Lukiopäiville 2025. Laskin paikalla olleen noin 450 maksavaa katsojaa.

Suomen Lähilukioyhdistyksellä on tällä hetkellä 182 jäsenlukiota, hieman yli puolet Suomen lukioista. Jos oletetaan OPH:n Lukiopäivien ohjelman vetoavan koko Suomen lukioväkeen suurin piirtein samalla tenholla, olisi 450 osanottajan joukossa pitänyt olla 225 edustajaa pienistä lukioista. Aika monia heistä väliajalla tapasinkin.

Kuten Lapinlahden seminaariraportin 2026 sivulta 34 havaitaan, seminaariin osallistui kuitenkin ainoastaan 51 henkeä 29 lukiosta. 51 on kaukana 225:stä.

OPH:n Lukiopäivien osallistumismaksu oli noin 500 euroa hengeltä (lisäksi majoittuminen pääkaupunkiseudulla). Suomen Lähilukioyhdistyksen Lapinlahden seminaarin osallistumismaksu oli käytännössä 150 euroa hengeltä. Parhaiden laatuperiaatteiden mukaan järjestettyjen omien seminaariemme tasoa olen jäävi kommentoimaan.

Epäsuhta osanottajien lukumäärien välillä on askarruttanut mieltäni. Olen pohdiskellut, että osallistuminen esimerkiksi OPH:n sinänsä kalliisiin Lukiopäiviin on lukion ylläpitäjälle tavallaan vakuutusturvaa siihen, että virallisessa katsannossa muruakaan ”uusista” asioista ei jää tietämättä tai saamatta, kun osallistuu pääkaupungissa Opetushallituksen tilaisuuteen, olkoonkin, että se on vain joka toinen vuosi (Lähilukioyhdistyksellä joka vuosi).

Kasvua kansainvälistymisestä – uusimpana Kiina

Suomen Pisa-menestys alkoi vuonna 2000. Yli 25 vuoteen opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole osannut hyödyntää tätä hallinnonalalleen osunutta lottovoittoa.

Kun Peter Vesterbacka oivalsi tarttua asiaan muiden maiden tapaan (Kanada. Uusi-Seelanti, Saksa jne), OKM kiirehti ensimmäisenä heittämään kapuloita rattaisiin lukuvuosimaksujen muodossa.

On totta, että englantia puhuvissa maissa on kv-opiskelijoille lukuvuosimaksut, mutta Suomeen tullakseen nuorten on opiskeltava ensin oma harvinainen kielemme. Saksa on samassa asemassa, mutta ymmärtää antaa saksaa puhuville kv-lukiolaisilleen maksuttoman opiskelun.

TRANSLATE into your language

从芬兰语翻译到中文

Seminaarien järjestämispaikkakunnat 1997–2026

järjestämisvuoron (1–30) mukaisesti

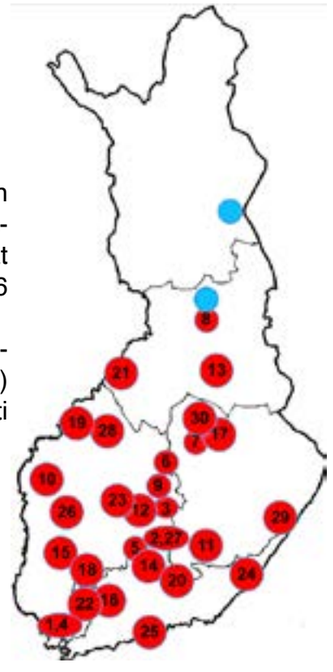

Mäntän kaupungin periaatteet EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta lukio-opiskelijoilta perittäviestä lukuvuosimaksuista ja niitä koskevista periaatteista.

Paikallinen tarve ja strateginen näkökulma
Mäntän lukio on tarkastellut kansainvälisten opiskelijoiden vastaanottamista osana lukion pitkäjänteistä strategista kehittämistä. Tavoitteena on lukion elinvoiman vahvistaminen, opiskelijamäärän vakauttaminen sekä aidosti monikulttuurisen ja kansainvälisen oppimisympäristön kehittäminen. Kansainvälisyys nähdään Mäntän lukiossa pedagogisena vahvuutena sekä osana kaupungin elinvoimapolitiikkaa.

Toiminnalliset ja pedagogiset valmiudet
Tällä hetkellä noin kolmannes Mäntän lukion opiskelijoista on eri kieli- ja kulttuuritaustaisia. Lukiolla on tämän johdosta kertynyttä kokemusta opiskelijavalinnoista, opiskelijoiden ohjauksesta sekä opetuksellisista ja pedagogisista ratkaisuista, joilla tuetaan opiskelijoita, joiden suomen kielen taito on vielä kehittymässä. Näitä käytänteitä on kehitetty pitkäjänteisesti osana lukion arjen toimintaa. Lukio toimii tiiviissä yhteistyössä kaupungin sivistyspalvelujen, opiskeluhuollon sekä eri kansallisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kanssa, mikä tukee kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista lukio-opintoihin ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään.

Mäntän sivistys- ja kulttuurilautakunta on yksimielisesti päättänyt, että:
1. Mäntän lukiossa otetaan 1.8.2026 alkaen käyttöön EU ja ETA maiden ulkopuolelta tuleville lukio-opiskelijoille lukiolain (34a§) mukainen lukuvuosimaksu, jonka suuruus on 10 094,74 euroa lukuvuodessa. Lukuvuosimaksu on saman suuruinen Mäntän lukiossa lukiokoulutukselle vahvistetun yksikköhinnan kanssa.
2. lukuvuosimaksu kattaa opetuksen, ohjauksen ja hallinnon. Lisäksi maksuun sisältyvät lounas ja opiskeluvälinemaksu (tarvittavat ohjelmistolisenssit sekä kannettava tietokone). Maksu ei sisällä asumista, vapaa ajan kustannuksia eikä muita henkilökohtaisia kuluja.
3. Lukuvuosimaksujen suuruutta voidaan tarkastella ja päivittää lautakunnan päätöksellä lukuvuosittain tarvittaessa. Yksittäisen opiskelijan lukuvuosimaksu pysyy kuitenkin samana koko hänen lukio-opintojensa ajan.
4. lukuvuosimaksuvelvollinen opiskelija on oikeutettu lukiokoulutuksessa opiskeluhuollon palveluihin sekä saamaan lukion opetussuunnitelman mukaisen opetuksen.
5. EU ja ETA maiden ulkopuolelta tulevien lukio-opiskelijoiden osalta noudatetaan yhdenvertaisuusperiaatetta. Ulkomaalaisia opiskelijoita ei voida suosia suhteessa suomalaisiin opiskelijoihin, eikä lukuvuosimaksu oikeuta erityiskohteluun tai laajempaan palveluvalikoimaan. Lukuvuosimaksua vastaan opiskelijat saavat täsmälleen samat opetukselliset ja opiskeluhuollolliset palvelut sekä samat oikeudet ja velvollisuudet kuin Mäntän lukion muut opiskelijat.

Suomen seuraavan ja toivottavasti vähemmän rasistisen hallituksen on otettava ohjelmaansa kansainvälisten lukiolaisten lukuvuosimaksujen purkaminen. Pääosin Vietnamista ja muualta Kaakkois-Aasiasta – myös Kiinasta – tulevat suomenkielellä opiskelevat lukiolaiset kuuluvat maahanmuuttajiemme parhaimmistoon. Kyse on ensisijaisesti koko Suomen, ei vain lukioiden hyvinvoinnista.

Tämän kirjoittajalla oli yhdessä Mäntän lukion rehtori Aki Koiviston kanssa tilaisuus tutustua 30.5.–6.6.2026 Kiinassa Shanghain lähellä sijaitsevan Nanjingin normaaliyliopiston alaisen Suzhoun Experimental schoolin 2 + 2 -hankkeeseen, jossa nuoret käyvät ensin Kiinassa kaksi vuotta lukiota Suomen opetussuunnitelman mukaan, samalla suomen kieltä opiskellen.

Sen jälkeen he siirtyvät kahdeksi vuodeksi Suomeen, mitä todennäköisimmin Suomen Lähilukioyhdistyksen jäsenlukioihin. Ylioppilaiksi valmistuttuaan heillä on aikomus jatkaa suomalaisissa korkeakouluissa ja – päätellen tapaamiemme kiinalaisten nuorten ja heidän vanhempiensa Suomi-innostuksesta – jäädä lopulta Suomeen veronmaksajiksi.

Tällä hetkellä Suzhoun Experimental schoolin 2 + 2 -hankkeessa on yhdeksän lukiolaista. Loka–marraskuun 2026 vaihteessa he saapuvat viikoksi Suomeen suorittaakseen kielitaitotestin marraskuun alussa. He käyvät tämän ensikosketuksen jälkeen lukiota vielä kevään 2027 Suzhoussa ja jatkavat elokuussa 2027 Suomen lukioissa.

TRANSLATE
into your
language

从芬兰语翻译
到中文

Lukija voi verrata yllä olevan kuvan yhdeksää nuorta näiden kotisivujen kiina-katalogien erillisesittelyjen kasvokuviin. Alla Suzhoun koulun historian asfalttiin piirretty aikajana. Koulu täyttää tuhat vuotta vuonna 2035.

2 + 2 -hanketta hallinnoi kokopäiväisesti 13 hengen markkinointitiimi. Hanketta on tarkoitus tämän alkupilotoinnin jälkeen laajentaa ehkä jopa viiteen muuhun kaupunkiin. Kaukotavoitteena on saada Suomeen vuosittain tuhat suomea puhuvaa kiinalaista lukiolaista.

Osallistumisaktiivisuudessa parantamisen varaa

Pienten lukioiden seminaarien järjestäminen on kuin ravihevosten jalostusta. Olen pitänyt seminaareistamme monenlaista tilastoa.

Viereisen kaavion mustat pylväät osoittavat kunakin vuotena seminaariin osallistuvien jäsenlukioiden lukumäärän suhteessa jäsenlukioiden kokonaismäärään, harmaat osallistuvien jäsenlukioiden lukumäärän.

Harmaista pylväistä nähdään, että vaikka Suomen Lähilukioyhdistyksen jäsenmäärä on aikojen kuluessa yli kaksinkertaistunut, kevätseminaareihin osallistuvien lukioiden lukumäärä on silti pysynyt karkeasti ottaen samana. Mustat pylväät kertovat, että jo yli kymmenen viime vuoden ajan omat seminaarimme ovat houkutelleet paikalle korkeintaan joka viidennen jäsenlukion. Se on vähän.

Osallistumisaktiivisuuden kasvattaminen on yhdistyksen uuden hallituksen suurin haaste. Toiminnan näkyvyyden ja yhteisen kokemisen vahva lisääminen sosiaalisessa mediassa voivat auttaa.

Karkeasti puolet jäsenlukioista ei lainkaan osallistu seminaareihimme. Tämän ilmiön syitä olisi mielenkiintoista selvittää. Haluaisin uskoa, että sen takana ei ole niinkään kehittämisinnon puute, vaan uupuminen kasvavan byrokratian ja kaksoisrehtoriuden taakan alla (lukio plus yläkoulu). Tästä kuulisin mielelläni tuon neljän viidesosan ajatuksia esimerkiksi Google-groups-keskusteluryhmässämme.

Pienten lukioiden asiaa pidettävä esillä julkisuudessa

Helsingin Sanomien Mielipidesivu on laajan lukijakuntansa vuoksi parhaita foorumeita tuoda asioita julki. Valitettavasti Mielipidesivun toimituksessa on jo muutaman vuoden ollut toimittaja, joka on systemaattisesti ja muin kuin journalistisin perustein estänyt kirjoitusteni läpipääsyn.

Tämä olisi ollut erityinen haitta yhdistyksellemme 2025, jolloin OKM ja Suomen hallitus suunnittelivat lukuvuosimaksuja kv-opiskelijoille. Siitä huolimatta sain vuoden aikana kuitenkin Mielipidesivulle kolme kirjoitusta läpi käyttämällä lähettäjänä toista henkilöä. Ensimmäisestä kiitokset Ville Metsäpellolle ja kahdesta muusta Mari Pirkkalalle! Neljännen, juuri joulukuun budjettiäänestyksen edellä olleen sain Mielipidesivulle 11.12.2025 omalla nimelläni pääkirjoitustoimittaja Saska Saarikosken tuella. Turhaa oli kaikki kuitenkin. Karavaani kulkee ja koirat haukkuvat!

Muistan, kun 1950-luvulla toisella kymmenellä ollessani vaihdoin sanomalehden lukusuunnan. Siihen saakka olin aloittanut takaosan sarjakuvista, mutta siitä lähtien etusivulta – aina viime lokakuulle asti.

Lokakuusta 2025 lähtien olen aloittanut Helsingin Sanomani joka aamu katsomalla, olisiko Mielipidesivulla edes yksi kirjoitus pienistä lukioista tai lukuvuosimaksuista. **Yhdeksään kuukauteen** ei ole ollut ainuttakaan! Ja meillä on kv-lukiolaisia kuitenkin yli 60 kunnassa.

Vaikeneminen ei ole kultaa, vaan asiaintilaan alistuvan hyväksymisen merkki. Hitlerin Saksassa alistuttiin 1930-luvulla ja Yhdysvalloissa on nykyisen presidentin alaisuudessa menossa kammottava vaihe. Liitänkin historiikkiini seuraavan aukeaman muistuttaakseni, että Suomessakin on eletty jo kolme vuotta yhden äänekkään populistivähemmistön kahleissa.

Kaikkea parasta pienille lukioille! Yt. Jukka

Suomen Lähilukioyhdistyksen jäsenlukioiden osallistumisaktiivisuus yhdistyksen kevätseminaareihin 1997–2026

Mustat pylväät: ko. seminaariin osallistuneet jäsenlukiot / jäsenlukioiden kokonaismäärä.
Harmaat pylväät: seminaariin osallistuneiden jäsenlukioiden lukumäärä. Yhdistyksen ulkopuoliset osanottajalukiot eivät ole laskelmissa mukana.

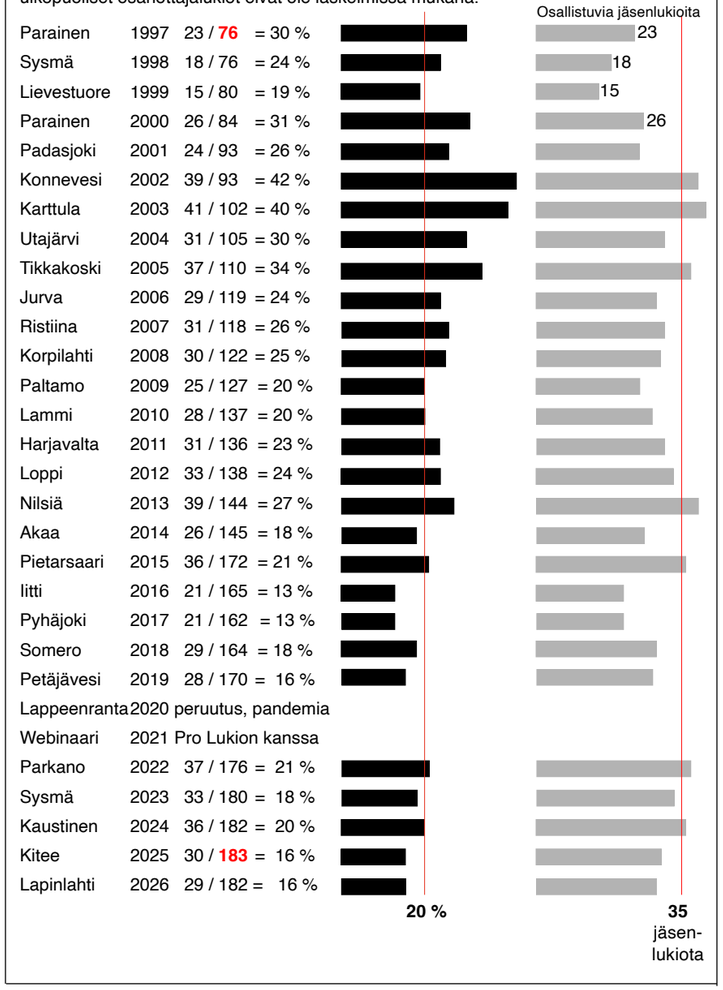

Riikka Purra: ”ei pidä tekohengittää pieniä lukioita”

TRANSLATE into your language

从芬兰语翻译 到中文

Riikka Purra sanoo STT:n vaalihaastattelussa, että kaikkia oppilaitoksia ei tarvitse järjestää fyysisesti peruskoulussakaan.

”Pienten kuntien ei pidä tekohengittää lukioita ulkomaisia oppilaita houkuttelemalla”

Riikka Purran mielestä kaikkien oppituntien järjestäminen fyysisesti on välttämätöntä vain pienille lapsille.

Sanna Nikula / STT

Pienten kuntien ei pidä tekohengittää lukioiden toimintaa houkuttelemalla niihin oppilaita ulkomailta, sanoo perussuomalaisten puheenjohtaja **Riikka Purra** STT:lle. Esimerkiksi itäisessä Lapissa ja muualla Suomen itärajalla on lukioita, joihin on otettu oppilaita ulkomailta.

– Lukioiden ylläpitäminen siinä tilanteessa, kun oppilaiden määrä kunnissa selvästi pienenee on tietenkin haastavaa, mutta tämä on tosiasia, joka pitää hyväksyä, Purra sanoo STT:n vaalihaastattelussa.

Purra korostaisi viime viikonlopun Lapin vierailullaan paikalliselle *Lapin Kansalle*, että ulkomaisilla oppilailla kikkailu on verovarojen ryhöjen väärinkäyttöä. Hän kertoo saaneensa siitä jälkeen alueen rehtoreilta ruusuista kritiistä palautetta.

– Ei se minun kantaani tässä asiassa muuta. Maahanmuuton käyttäminen pumppuamaan palveluita kuntiin ei ole oikea vaihtoehto.

Joukko itäisen Lapin kunnanjohtajia kirjoitti lehteen kannanoton Purran kommentista. Heidän mukaansa ulkomailta lukioihin tulevat nuoret ovat hyvin motivoituneita ja opetuskieli lukioissa on suomi. Ilman maahanmuuttajanuoria esimerkiksi monen palvelu- ja matkailualan työpaikkaan ei riittäisi osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa. Lukio toimii samalla linkkinä korkeakoulumaailman ja paikallisten yrittäjien välillä. Nuoret ovat tulevaisuuden yrittäjiä ja ylläpitävät kasvua ja työllisyyttä.

– Samaan aikaan on realistista ymmärtää, että palvelut eivät voi olla samalla tasolla kaikissa kunnissa. Politiittisesti ei ole mahdollista tehdä mitään hokuspokkustemppuja, ihmiset muuttuvat sinne minne haluavat.

Perussuomalaisten alue- ja kuntavaalihjelmissa oleellisinta on tiukka talouskenpito. Purran mielestä julkiset sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut eivät toimi lainkaan niin hyvin kuin niiden pitäisi tällä verotasolla.

Purra arvelee ongelman olevan sen ihan ensimmäisen ajan saamisessa tai avun saamisessa edes silloin tunteeseen, ettei jää johonkin byrokratian rattaaseen pyörimään.

Loppuvuoden kiistelyssä sairauslomien päivystyverkosta nousi Purran mielestä esille, että sotessa suurin ongelma olisivat pitkät välimatkat palveluihin.

– Pääkaupunkiseudulla toimivana tiedän, että vaikka täällä toimipisteitä tiivistä onkin, ei ole lainkaan itsestään selvää, että niihin pääsee ja saa apua heti.

Perussuomalaiset olisi neljännelsi suurin puolue sekä alue- että kuntavaaleissa Ylen tuoreimman gallupin perusteella. Aluevaalien kannatuksessa puolue sinnitteli niukin naukin vasemmistoliiton edellä.

– Olen realisti siinä, miten paljon hanialampea hallituksesta on lähteä näihin vaaleihin kuin oppositiosta. Varsinkin kun perussuomalaisten kannattajat eivät keskimäärin ole innoissaan lähivaalekista. Parasta mahdollista tulosta lähdetään hakemaan.

KS LUKIJALTA

TULIKO HYVÄ KUVA?
Lähetä kuvasi verkossa koillissanomat.fi/laheta tai Whatsappilla 0400 916 366

PUKKAAKO RUNOA?
Lähetä runosi sähköpostilla toimitus@koillissanomat.fi tai verkossa koillissanomat.fi/laheta

Itä-Lapin kunnanjohtajat Purran avauksesta:

Suomi ja Lappi tarvitsevat pieniä lukioita

Lapin Kansa uutisoi 8.2. valtiovarainministeri Purran lausunnosta, jossa ministeri nosti Lapin pienet lukiot tikun nokkaan väittäen "pienten lukioiden kikkailevan ulkomaalaisilla opiskelijoilla". Lausunto on huonosti harkittu ja pohjautuu vääriin tietoihin. Pienet lukiot ovat voimavara. Nuoret suomalaiset ja ulkomaalaiset opiskelijat ovat panostus tulevaisuuteen.

”Esimerkkinä voidaan mainita, että Sallan lukiosta vuodesta 2016 valmistuneista ulkomaalaistaustaisista ylioppilaista 100 prosenttia on siirtynyt jatko-opintoihin Suomessa.”

SUOMI jakautuu nopeasti menestyvään Länsi- ja Etelä-Suomeen ja kurjistuvaan Itä- ja Pohjois-Suomeen. Ukrainan sodan takia itäraja on kiinni määräämättömän ajan ja rajakauppa on loppunut. Valtion palvelut ja hallinto keskittyvät pääkaupunkiseudulle ja maakuntakeskuksiin. Kunnat vastaavat edelleen itse perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta. Itä-Lapin kunnissa toimii Pelkosenniemeä lukuun ottamatta edelleen oma lukio. Peruskoulun ja lukion opettajat ovat monesti samoja. Mikäli lukioverkko karsitaan, heijastuu tämä myös perusopetukseen.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä Itä-Lapin lukioiden kanssa. Pienet paikkakunnat saavat ideoita ja virikkeitä, jotka heijastuvat koulutuksesta myös yritystoimintaan ja kehittämistyöhön. Lukio-opiskelijat voivat suorittaa opintoja Itä-Lapissa mm. yrittäjyyteen, keraamiseen muotoiluun ja musiikkiin liittyen. Opiskelumahdollisuuksien monipuolisuus tukee oppimista, opetusta ja samalla ylläpitää riittävää oppilas- ja opettajamäärää.

Muuttuneen geopoliittisen tilanteen vuoksi Suomen puolustuskyky ja -tahto edellyttävät Itäisen Suomen, mukaan lukien Itä-Lapin, asuttuna ja elinvoimaisena pysymistä. Koko maan asuttuna pitäminen vaatii kuitenkin juhlapuheiden sijaan aktiivisia tekoja. Vähintä on se, että valtio ei lähde omilla päätöksillään kiihdyttämään näivettymiskehitystä. Hallitus on pyrkinyt lievittämään erityisesti pohjoisen ja itäisen Suomen ahdinkoa lanseeraamalla alueille erityisohjelmansa. Ongelmia ei kuitenkaan helpoteta suoltamalla suunnitelmia ja korulauseita puhumalla, jos sanat ja teot ovat ristiriidassa keskenään.

ULKOMAILTA lukioihin tulevat nuoret ovat lahjakkaita ja motivoituneita. Tämä testataan jo pääsykoevaiheessa. Maahanmuuttajanuoret on integroitu samaan opetukseen kantasuomalaisten nuorten kanssa, ja opetuskieli on suomi. Kansainvälistyminen avartaa näkökulmia puolin ja toisin ja innovatiivisuus lisääntyy. Moni ulkomailta kotoisin oleva nuori työskentelee opintojen ohella ja omalta osaltaan helpottaa työvoimapulaa. Ilman maahanmuuttajanuoria moneen palvelu- ja matkailualan työpaikkaan ei riittäisi osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa. Lukio toimii samalla linkkinä korkeakoulumaailman ja paikallisten yrittäjien välillä. Nuoret ovat tulevaisuuden yrittäjiä ja ylläpitävät kasvua ja työllisyyttä.

Moni lukiolaisista käy samalla oppisopimuksella toisen tutkinnon. Ulkomailta tuleville nuorille lukiovuodet ovat erinomainen tapa oppia kieli ja kotiutua Suomeen. Esimerkkinä voidaan mainita, että Sallan lukiosta vuodesta 2016 valmistuneista ulkomaalaistaustaisista ylioppilaista 100 prosenttia on siirtynyt jatko-opintoihin Suomessa. Vastaavasti myös muista Itä-Lapin lukioista valmistuneet nuoret kansallisuudesta riippumatta sijoittuvat hyvin työelämään ja jatko-opintoihin.

PIENENTYVIEN ikäluokkien seurauksena hyvinvointiyhteiskunnan säilyttäminen on vaarassa. Syntyvyys pitäisi saada nousuun, mutta tämä ei yksin riitä selättämään työvoimapulaa. Lisäksi tarvitaan myös työperäistä maahanmuuttoa. Suomalainen eläkejärjestelmä on rakennettu siten, että kulloinkin työssäkäyvä sukupolvi maksaa edeltävän sukupolven eläkkeet. Työperäisessä maahanmuutossa on kyse myös nykyisten työssäkäyvien eläkkeistä.

Lapin pienet lukiot eivät harrasta kikkailua, vaan järjestävät monipuolista ja laadukasta opetusta tasapuolisesti kantasuomalaisille opiskelijoille ja maahanmuuttajille. Arvokas työ auttaa omalta osaltaan taklaamaan työvoimapulaa ja tuo opiskelijoita korkeakouluihin. Myös lappilainen sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso on omalta osaltaan nostanut esiin työperäisen maahanmuuton tarpeen.

Kemijärvi 11.2.2025.

DINA SOLATIE
Kemijärven kaupunginjohtaja
ERKKI PARKKINEN
Sallan kunnanjohtaja
ANTTI MULARI
Savukosken kunnanjohtaja
PEKKA JÄÄSKÖ
Posion kunnanjohtaja
LAURI LEHTINEN
Pelkosenniemen vs. kunnanjohtaja
ANITA RUOKAMO
Itä-Lapin kuntayhtymän yhtymähallituksen puheenjohtaja
SONJA AATSINKI
Itä-Lapin kuntayhtymän yhtymähallituksen puheenjohtaja vs. johtaja

Pienten lukioiden 30-vuotisen kauden 1996–2026 erityisvaiheita ja ongelmakohtia

Suomen Lähilukioyhdistys ry:n perustajapuheenjohtaja 1996–2026
ja Senior Adviser (2026–) Jukka O. Mattila

TRANSLATE
into your
language

从芬兰语翻译

到中文

Muihin maihin verrattuna suomalaisen lukiojärjestelmän erikoispiirre on pienehköjen lukioiden suuri määrä.

Suomen korkeampaan opetukseen tähtäävä kouluverkko syntyi 1800-luvulta lähtien aluksi valtiovallan toimesta ja pääosin maakuntakeskuksiin. Tarkoituksena oli valmistaa opiskelijoita yliopistoon ja virkamiesuralle.

Aikaa myöten paikalliset kannatusyhdistykset alkoivat perustaa yksityisiä oppikouluja. Kriteeri “paikallisen sivistystarpeen edellyttämä” tuli keskeiseksi, kun valtio joutui ratkaisemaan, mille yksityisille oppikouluille myönnetään valtionapua.

Lähtökohtina alueellinen saavutettavuus ja tasa-arvo

Suomen lukioverkon kehitys poikkeaakin muista maista juuri siinä, että valtiollisen koululaitoksen rinnalle syntyi vahva alue- ja tasa-arvopolitiikkaan perustuva paikallinen kansalaisyhteiskunnan ylläpitämä oppikouluverkko.

Suomen pienet lukiot ovat tietoisesti ylläpidetty osa kansallista koulutuspolitiikkaa. Taustalla on vahva alueellisen saavutettavuuden tavoite, kun taas monissa muissa maissa lukiot ovat kehittyneet enemmän kaupunkeihin ja väestökeskittymien ympärille.

Peruskoulu-uudistuksen yhteydessä 1970–90 monet yksityiset yhteiskoulut kunnallistettiin, muutettiin lukioiksi ja liitettiin osaksi kunnallista koululaitosta.

1900-luvun loppuvuosikymmeninä kaikki suomalaiset lukiot olivat ikäänkuin yhtä jakamatonta perhettä, toiset tosin suurempia ja toiset pienempiä, mutta koulun koko ei ollut erityisemmin jakava tekijä. Kaikissa tehtiin ylioppilaita samoilla kriteereillä.

Suomen pienten lukioiden liikkeen käynnistymisen pohjalla 1996 oli alkava aavistus siitä, että pienillä lukioilla olisi kokonsa ja ehkä sijaintinsakin vuoksi syytä pitää yhteyttä keskenään.

Toiminta tapahtui alkuun kuusi vuotta epämuodollisesti, suuntaa hakien, kunnes Konneveden seminaarissa 2002 virisi ajatus oman yhdistyksen perustamisesta.

Yo-tutkinnon alaisen kurssimäärän raju lisäys 2002

Jo samaan vuoteen 2002 osui valtiovallan ensimmäinen raskas isku pienten lukioiden toimintaan. Reaalikokeen ainereaalin uudistamisen yhteydessä vuosina 2001 ja 2002 tuli nimittäin lukion tuntijakoon ja ylioppilastutkinnon alaisuuteen peräti kahdeksan uutta kurssia.

Olin hyvissä ajoin saanut tiedon kurssimäärän lisäysaikeista ja tarjonnut YTL:lle reaalikokeen mallia ilman kurssimäärän lisäämistä, mutta lautakunta valitsi tien, jossa jokaisessa oppiaineessa vastataan likimain yhtä moneen tehtävään. Tämä johti kurssimäärien rajuun paisumiseen.

Tuntijakotyöryhmän 2002 puheenjohtaja, opetusministeriön Kirsi Lindroos (sd) julisti, että kuntien kustannukset eivät kurssilisäyksistä nouse, koska opiskelijoiden minimikurssimäärä (75) säilyy ennallaan.

Lindroosin kustannuksia koskenut väite ei ollut totta, sillä olihan kuntien resurssoitava lukioille sälytetty yhdeksän kurssin lisäys (yhdeksäntenä opinto-ohjauksen lisäys). Sairaanhoidon opettaja Lindroosilla oli myös oma lehmä ojassa, sillä opetusministerinä 1999–2003 toimiessaan hän kolminkertaisti oman oppiaineensa terveystiedon valtakunnallisesti tarjottavan kurssimäärän ja nosti vuoden 2002 tuntijaossa terveystiedon jopa yo-tutkinnon piiriin.

Kurssimäärän lisäys ei ollut pienille lukioille niinkään kustannus- kuin työjärjestysongelma. Tätä voisi havainnollistaa esimerkillä. Kun työjärjestystä laadittaessa pienen lukion työjärjestykseen merkitään pitkä matematiikka, sen rinnalla ainoa vaihtoehto on käytännössä lyhyt matematiikka, jonka jälkeen kaikki opiskelijat ovat siinä ja on siirryttävä päivän seuraavaan tuntikohtaan.

Suuressa lukiossa sen sijaan, kun opiskelijoita on runsaasti, tuon pitkän matematiikan rinnalle samaan ruutuun voidaan sijoittaa useita muita oppiaineita.

Suuren opiskelijamäärän lukiossa lisäkurssit solahtavat siis ongelmitta työjärjestyksen sisälle, mutta pienessä lukiossa ne väistämättä pidentävät koulupäivää.

Tästä johtuen suuren lukion opiskelija syyttää ainevalintojensa yhteensopimattomuudesta tai toteutumattomuudesta itseään ja valintojaan, mutta pienen lukion opiskelija rehtoria, joka on tehnyt työpäivistä ylipitkiä ja reikäisiä.

Kun tämä työjärjestysasia ei tuntunut olevan omille rehtorikollegoillenikaan selvä, ymmärtää hyvin tuhautumisen asian selittämisessä koulun ulkopuolisille. Vuoden 2002 ”kurssipöhöstä” tuli pienten lukioiden väelle pysyvä riesa, jota nuorempi rehtoripolvi ei varmaan edes tiedosta.

Yhdistelmärehtorius erottaa pienet lukiot suurista

Vielä 1980-luvulla lukion rehtori oli koulun koosta riippumatta yleensä pelkästään oman lukionsa johtaja. Vuonna 2002 pienistä lukioista tekemäni selvityksen mukaan yhdistelmärehtorius (lukio plus yläkoulu) vallitsi jo 66 %:ssa pieniä lukioita.

Yhdistelmärehtoriuden lisääntyminen on selvä seuraus väestön siirtymisestä suurempiin asutuskeskuksiin ja sitä kautta maaseudun ja haja-asutusalueiden lukioiden opiskelijamäärien pienentymisestä.

Lähilukioyhdistyksen vuoden 2004 Utajärven seminaarissa yhdistyksen hallituksen jäsen, Posion lukion rehtori Marja Hahtola piti esityksen ”Posion työnjakokaavio tilanteessa, jossa yhdistelmärehtorin tueksi ei ollut osoittaa apulaisrehtoria”.

Yhdistelmärehtorius oli ensimmäinen tekijä, joka alkoi erottaa isoja lukioita pienemmistä. Suurella paikkakunnalla lukion rehtori on poikkeuksetta vain lukion rehtori, pienillä paikkakunnilla lähes yhtä poikkeuksetta lukion ja yläkoulun yhteisvirassa.

Oppivelvollisuuden laajentaminen 1.8.2021 oli omiaan niittaamaan peruskoulun ja lukion yhä tiiviimmin yhteen. Tämä on myös auttanut valtakunnan päättäjiä tiedostamaan sekä maaseudun ja haja-asutusalueiden pienten lukioiden erityislaadun että niiden kokonaisvaltaisen vastuun alueensa hyvinvoinnista.

Yläkoulu on toiminnaltaan lukioon verrattuna erilainen ja toisella tavalla rehtoria työllistävä. Edellä mainitussa vuoden 2002 selvityksessäni 62 % vastaajista oli lausumasta ”yhdistelmärehtoriudesta lukio kärsii enemmän kuin yläaste” joko täysin tai lähes täysin samaa mieltä. Viidesosa (20 %) näki asian toisin päin.

Kun rehtorin työn perusbyrokratia on kuitenkin kutakuinkin sama lukion koosta riippumatta, on annettava täysi kunnioitus pienten lukioiden rehtoreille, jos he johtamisen tuplatyömääränsä lisäksi ehtivät jakaa panostaan myös kehittämistyöhön.

OKM:n lukion järjestämislupien valtausyritys 2014

Vuonna 2014 koettiin pienten lukioiden kannalta ehkä jännittävimmät tilanteet, kun opetus- ja kulttuuriministeriö pyrki ottamaan haltuunsa kaikkien lukioiden järjestämisluvat ja samalla saamaan käytännössä päätösvallan Suomen koko lukiokoulutuksen järjestäjäverkosta.

Tämän kirjoittajalla oli tilaisuus osallistua Säätytalossa vuonna 2014 pidettyyn kokoukseen, jossa opetus- ja kulttuuriministeriön edustajat esittivät numeerisia laskelmia, joiden lopputulosten desimaalit olisivat päättäneet, mikä lukio saa jatkaa ja mikä ei. Tuolloin oli ihan konkreettisesti nipistettävä itseään: voiko tämä olla totta!

Lakiehdotuksesta annetuissa lausunnoissa nostettiin voimakkaasti esiin, että toisen asteen koulutuksen poistuminen paikkakunnalta heikentäisi kunnan elinvoimaa. Lukio nähtiin monissa pienissä kunnissa ei vain kouluna, vaan myös keskeisenä vetovoimatekijänä niin yrittäjille ja lapsiperheille kuin koko kunnallekin.

Hanke kohtasi voimakasta poliittista vastustusta ja hallituksen vuonna 2015 vaihduttua uudistus jäi toteutumatta. Hanke raukesi aivan loppumetreillä kiitos pääosin sivistysvaliokunnan keskustalaisten jäsenten valiokuntakäsittelyssä harjoittaman viivytystaktiikan.

Pienten lukioiden yhteisö luotiin monin pienin askelin

Kun 1990-luvun lopulla lähdettiin rakentamaan käytännössä tyhjästä aivan uutta organisaatiota – pienten lukioiden yhteisöä – oli luotava yhdistäviä puitteita.

Jo heti alusta haluttiin mukaan muitakin kuin rehtoreita. Tämän vuoksi lukio on voinut koulukohtaisella osallistumismaksulla lähettää seminaareihin joko yhden tai kaksi edustajaa – ja pikku lisähinnalla enemmänkin.

Iltajuhla illallisineen on aina sisältynyt osallistumismaksuun. Näin olemme voineet illanvietossakin tutustua toisiimme. Nimilappu on iltajuhlassa pakollinen ja siinä vielä nimi ja lukio näkyvästi mahdollisimman isolla tekstillä.

Alkuvuosina 2001–2006 kaikki seminaarin osanottajat valokuvattiin heti seminaariin saavuttua ja seminaariraportissa julkaistiin kuuden vuoden ajan kaikkien osanottajien kasvokuvat. Vasta Ristiinassa 2007 tästä luovuttiin.

Suomen Lähilukioyhdistyksen varmastikin paras ja suosituin palvelu on 182 pienen lukion rehtorin ulkopuolisilta suljettu keskusteluryhmä. Jotta myös oman lukion asioita voi käsitellä, jokaisesta lukiosta on pääsääntöisesti vain yksi edustaja. Niin sanottujen hallinnollisten rehtoreiden yleistyttyä edustaja on kuitenkin enemmän koulunsa arjen kanssa tekemisissä oleva apulaisrehtori.

Keskusteluryhmä aloitti Jyväskylän yliopiston ylläpitämässä Peda.netissa, mutta siirtyi 28.2.2012 Googlegroupsiin. Keskusteluryhmässä on tiukasti käsitelty vain koulunjohtamiseen liittyviä ammatillisia asioita. Esimerkiksi rekrytointi-ilmoituksia ei ryhmässä sallita.

Kansainvälistyminen pienten lukioiden vahvuutena

Pienten lukioiden kansainvälisyyden edistämisessä Sallan lukio on ollut uranuurtaja. Se on toiminut kansainvälisenä rajalukiona jo vuodesta 2007, jolloin ensimmäinen noin kymmenen opiskelijan ryhmä tuli rajan takaa Sallaan.

Lukuvuonna 2025–26 Sallan lukiossa oli kansainvälisiä opiskelijoita yhteensä noin 50 yli 80 opiskelijan lukiossa, enemmistö heistä venäläisiä. Kaikki käyvät lukiota suomen kielellä.

Sallan väkiluvun ja nuorisoikäluokkien pienentyessä venäläisillä opiskelijoilla on ollut Sallalle ja Sallan lukiolle huomattava vaikutus sekä opiskelijamäärään että koko lukion säilymiselle. Itärajan läheisyydessä sijaitsevat muutkin lukiot ovat ottaneet venäläisiä opiskelijoita.

Pienten lukioiden kansainvälistyminen sai uutta vauhtia 2020-luvun alussa, kun muun muassa Angry Birdsistä ja Roviosta tunnettu yrittäjä Peter Vesterbacka oivalsi hyödyntää Suomen mainetta OECD-maiden PISA-koulusaavutusmittauksissa.

Hänen yrityksensä aloitti suomen kielen opetuksen EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta oleville nuorille. Vesterbackan toinen samaan asiaan liittynyt idea oli näiden nuorten sijoittaminen ”väestökatoalueen pieniin lukioihin”, jotka tarjoavat paitsi vapaita opiskelupaikkoja, myös edullista asumista paikkakunnalla.

Mäntän lukion apulaisrehtori Johanna Rintapäällä on vankka kokemus lukionsa kansainvälistymisestä. Vesterbackan hankkeen lisäksi syksyllä 2024 tuli Mäntän lukioon ensimmäisen kerran opiskelijoita myös Kiinasta.

Kansainväliset lukiolaiset ovat monin tavoin rikastuttaneet Mäntän lukion toimintaa. Opiskelijamäärä on kasvanut ja opettajien tuntimäärät ovat ryhmäkokojen kasvaessa lisääntyneet. Toteutuvien opintojaksojen määrä on lisääntynyt mm. fysiikassa, kemiassa ja vieraissa kielissä.

Monikielisyys kehittää samalla myös opetusta: opettajat joutuivat selittämään asioita havainnollisemmin.

EU- ja ETA-alueen ulkopuolisten lukuvuosimaksut

Suomen alenevan väestökehityksen arvioidaan edellyttävän vuosittain noin 40 000 maahanmuuttajaa. Kansainväliset lukiolaiset ovat maahanmuuttajiemme parhaimmistoa. He sulautuvat jo nuorina koulutusjärjestelmäämme ja tuovat oman panoksensa maamme kehitykseen.

Suomen Lähilukioyhdistyksen syksyllä 2025 kansainvälisille lukiolaisille tekemän tutkimuksen mukaan yli 85 % vastanneista aikoo jatkaa opintojaan Suomessa lukion jälkeen ja yli 70 % ilmoittaa jäävänsä lopulta töihin Suomeen.

Suomi on ainoana maana Euroopassa asettanut EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville kansalliskielillämme opiskeleville lukiolaisille lukuvuosimaksut. Tästä aiheesta kaikki sanottava on tiivistetty kohtaan www.jukkaomattila.fi –> Small schools –> Kansainvälisyys.